

H U N G A R I A N M O N I T O R I N G .

1989, február 26.

Vasárnap.

--- Ö S S Z E F O G L A L Ó . ---

GRÓSZ KÁROLY holnap Jugoszláviába utazik és egy napos megbeszélést folytat Stipe Suvarral. 1975. 1985. 1989. 2001. 2006. 2007.

A párt főtitkára egyebek között a magyarországi többpárt rendszerről, az ideológiai reform késlekedéséről, 1956-ról és a Magyarország-Nyugat-Európa kapcsolatairól nyilatkozott a TANJUG jugoszláv hírügynökségnek. 1985. 1989. 2001.

Hazaérkezett Japánból STRAUV F. BRUNO. 1989.

DEMJÁN SÁNDOR a Magyar Hitelbank elnöke egy nyugatnémet lapnak nyilatkozott. - Nem lehet csak népfelkelésnek minősíteni 1956-t, mert ez szükségyszerűen a SzU elitelését vonná maga után. 1987. 2000. 2003.

KULCSÁR KÁLMÁN szerint a soron következő választások átmeneti jellegűek lesznek. 1975.

VASÁRNAPI ÚJSÁG: Tóth Sándor katolikus lelkész az ÚJ EMBER folyóirat munkatársa a passió tájékokról. 1953.

Beszélgetés Rot Dezsőnével, akin a fasiszták kísérleteket végeztek de káttalanítást tulajdonképpen még ma sem kapott. 1955.

Arnold Ferencné 70 éves asszony emlékei, akit mint németet Ukrajnába vittek. 1957.

Vám Gyula, aki először mitn hadifogoly, később mint "jóvátételi munkás" volt a SzU-ban, magyarok milliói nevében kéri az új kormánytól, hogy mondja ki, ami velük történt az törvénytelenység volt. 1958.

A szerkesztőséghez érkezett levelekből: -Tiszteségesnek tartanám, ha a cselekvők szólalnának meg és nem nekik kenne csodálkozni, védekezni, hanem cáfolhatnák azokat a szemén szedet hazugságokat ameylet gátlástalnanul összehordanak, előadnak a Rádió segítségével és támogatásával. 1962. --- A névtelen levél mögött igenis nevek vannak, olyan szervezet tagjainak nevei, akik miután teljesen csődbe vitték országunkat név szerint nem vállalják felelősségüket. 1963. --- Az a véleményem, hogy szerencsésebb lenne ha műsoruk helyett a Rádió istentiszteleteket közvetítené. 1964. --- Kilenc millió 200.000 lakosunk nem tagja a kom. pártnak és ezt csőcseléknek, szedett-vedett társaságnak nevezni nem vall józan észre. 1965.

Faragó Vilmos az Élet és Irodalom főszerkesztő helyettese - Miért irt naplójegyzetet Illyés Gyula, Pákozdi Ferencről? 1969.

Kinek szabd iagzat modnani Magyarországon? - Jegyzet. - 1972.

Valóban megvannak a belügyminisztérium archivumában az 1946 és 62 közötti politikai és koncepciók jegyeket mutató perek aktái, vizsgálati és nyomozati anyagi nyilatkozta a TV-ben VAGYÓCZKI BÉLA ezredes. 2006.

Vonzáskör.-A Veres Péter Társaság és az alakuló magyar néppárt. 1991.

Külpolitika: A szovjet-izraeli külügyminiszteri tárgyalások szovjet visszhangja. 1979. --- Mit jelent a szovjet-izraeli közeledés a közelkeleti térség számára? 1980. --- A csehszlovákiai perekről. 1981. --- Nehéz napokat él át az uralkodó Badzsibullah-féle vezetés. 1982.

A délutáni eső véget vetett a keletiországrészben tegnap óta újra és újra erőre kapó porviharnak. 1984. 1990. 2006.

A szövetségi rendszerekről tartott vitát a Jurta Színházban a SzDSz.-i semlegesség kérdése még nem lehet reális követelés. 2007.

1989 FEBRUÁR 26 - VASÁRNAP

KOSSUTH-adó

VASÁRNAPI HÍREKHÍREK

7.00 h

BUDAPEST:

Április végén tartja meg kongresszusát a KISz és akkor dönt az új ifjúsági szövetség megalakulásáról. A KB-ülésen határozták ezt el és a részletekről szólva elmondták, hogy végeredményben a KISz-n belül most alakuló új szerveződések szövetsége lesz ez az új tömörülés. Pillanatnyilag 33 szerveződés tevékenykedik a KISz-n belül. Egyébként 400-ezren már jelezték, hogy csatlakoznak a majdani tömörüléshez. A KISz kongresszust április 21-ike és 23-ika között a Budapest Sportcsarnokban rendezik meg. A KB döntött arról is, hogy PÁLFI István lesz a lemondott Gubcsi Lajos utódja, a szövetség megújuló hetilapjának élén.

Ebben az évben nem lesz felvonulás a fővárosban Május elsején, hanem nagygyűlést tartanak. Illetékes helyen tájékoztatták az MTI-t, hogy a döntést takarékosági okok magyarázzák. Május elseje megünnepléséről az ország más városaiban a helyi szervek döntenek.

TEHERÁN:

Irán fővárosában folytatja közvetítő tevékenységét Sevardnadze szovjet külügyminiszter. Tegnap Bagdadban azt mondta, hogy ha kivonnák a Perzsa-öbölből a külföldi, nevezetesen a szovjet és az amerikai hadihajókat, akkor jelentősen csökkenne a feszültség a térségben.

BUKAREST:

Az AGERPRES román hírügynökség egyik vezetője személyesen kérte Khamenei iráni elnököt, hogy vonja vissza a Sátáni versek c. regény szerzőjére, Rushdiera kimondott halálos ítéletet. Az iráni vezető ugyanis Bukarestben sajtóértekezletet tartott és ott hangzott a feltehetően a román hivatalos szervekkel is egyeztetett kérés.

(Vasárnapi Újság, 7 h)

Ugyancsak budapesti hír:

Egyelőre mégsem alakult meg a Magyar Ifjúsági és Gyermekevédelmi Szövetség. Vita volt az alakuló közgyűlésnek meghirdetett tanácskozáson arról, hogy egyesületként, vagy szövetségként működjenek a szervezet. Abban viszont mindenki egyetértett, hogy szükség van a hátrányos helyzetű fiatalok érdekvédelmére.

IDŐJÁRÁSJELENTÉS:

- Az ország fölött ezekben az órákban borult az ég, a hőmérséklet 6 és 15 fok között váltakozik, a fővárosban, Budapesten 12 fokot mérnek. Napközben elsősorban a délelőtti és a déli órákban lesz gyakran felhős az ég, zápor és zivatar is várható. A kora délutáni hőmérséklet 11 és 16, a késő esti 7 és 12 fok között alakul.

-

Tartalomjegyzék:-----

7.08 h

- Nagyöjt harmadik vasárnapja van és TÓTH Sándor katolikus lelkész az ÚJEMBER c. folyóirat munkatársa, a most következő írásában alaposan feledésbe merült passió játékokról beszél. A passiójátékot mint tudják, Krisztus szenvedésének és keresztre feszítésének történetét mondják el és amelyek szereplői és előadói, kis falú vagy hitközségek voltak. Nagyonis evilági kérdéseket, értékeket hoztak felszínre, hiszen gondolják csak meg, hogy ezek a napi kemény munkához szokott emberek, Jézus, Barabás, Pilátus vagy éppen Mária Magdolna szerepében saját életüket is eljátszhatták és életük stációi, ha liturgikus formában is, de elmondásra kerültek.

- Tóth S.: Kersztury Dezső akadémikus hívta fel a figyelmet néhány volt magyar tanárára, az európai műveltségű Márton Boldozsára, aki később karmelita szerzetes lett és a Marcell nevet kapta. Naplójából tudtam meg, hogy 1922 júliusában a Bükk lábánál Mikófalván kapta az utolsó indítást, hogy szerzetes legyen. Mint írta, azon a szabadtéri passiójátékon, ahol palóc ember adta Jézus sze-

(Vasárnapi Újság, 7.08 h)

repét. Fölkerestem a helyet, cikket írtam és egy kérdést vetettem fel, vajon volt-e még másutt is ilyesféle passiójáték, ami azt jkelentené, hogy pl. a 17.századi Oberammergaui, a burgenlandi Szent Margit bányai misztérium játékok, vagy a salzburgi Jedermann játék társaságában élt, ha rövid ideig is Mikófalva és még kérdésre rövidesen jött a válasz, hogy 1933 és 39 között a nyári hónapokban Budaörsön is a kőhegy belső lejtőjén gyönyörű környezetben egyszerű paraszt emberek a szenvedés történet drámáját magyarul és németül játszották. Nem Juszi Zsigmond multszázad végi paraszt színházának illuizója kísértett, amikor Budaörsre indultam, hanem a művelődéstörténete különös epizódja, az egyszerű lélek belső azonosulása azzal a drámával, amit végülis nem lehet csak szindarabnak tekinteni. Kik játszották ezt a passiót, kiknek volt fontos? Az űrsvezér hajdani szálláshelyére 300 esztendeje betelepült némettség leszármazottainak, akik úgy tudták az oberammergaui passiót budaörsivé formálni, hogy az a magyar kultúra része lett, de ennél több. Ők maguk építették fel a kőhegyen a passió jelentek színtereit, melyeknek nyomai mais láthatók a hegyen, a golgotai keresztek betonágazata pedig több, mint fél évszázad után is olyan acélos, mintha tegnap öntötték volna. És három éve emlékeztek az élő vad szereplők Bató Gézára a zseniális tanítóra, a szövegkönyv írójára, és a passió rendezőjére, de különösen fiára, Lacira, a csöndes érettségiző diákra, aki Jézus szerepében annyiszor felment a kereszttel a Golgotára, és 1934-ben az egyik lapnak úgy nyilatkozott, hogy a passiójátékban nem annyira a dikció a fontos, mint inkább az a lélekből kiáradó bizonyos valami, amit nem lehet megtanulni. Bató László bábszínház színészként halt meg, hét éve. Hallgattam az emlékezéseket értettem a pillanatnyi csöndek mély tartalmát, és azt az eleven élményhatást, amely az akkor 14-15 éves szereplőkből is elemi erővel tört fel. BARátommal hazafelé az autóbuszon kérdegettük egymástól és én azóta is kérdezem, nem lehet felujítani a budaörsi passiójátékot most?, amikor annyi a Biblia pauperum, látható a könyvesboltokban és évek óta szenzációja a Várszínháznak, a Csiksomlyói passió. A budaörsi Kőhegyen Európa talán legszebb passió színterén ismét élőképpé válhatna a Biblia.

- Tóth Sándor olyan szépen beszél, hogy akár pap is lehetne, de ahogy hallhatóink is jeleték, civil ember, hat gyermek édesapja.

(Vasárnapi Újság, 7.13 h)

7.13 h

- Most az élet a történelem passiójátékai következnének, csak a szereplők részére már csöppet sem volt játék. Valóságos, 20. századi Golgotákról, valóságos Pilátusokról és kendőt adó Veronikákról, igazi katonákról és barna bőrkőről feltámadt, de legalábbis újjászületett ember Jézusokról esik szó, három rövidebb, hosszabb visszaemlékezésben. Először Számadó Julianna mikorofnja előtt Rot Dezsőné beszél, akin gyermeklányként a német fasiszták a hardheimi intézetben kísérleteket végeztek.

- Az ön elmondásából tudom, hogy injekciót kaptak és szájon át is adtak önöknek valamilyen gyógyszer, kiderült, hogy milyen anyagot vagy sztetikus gyógyszer fecskendeztek be?

- Rotné: Ma már tudom a kísérletről, hogy sterilizálás vagy más célját szolgálta volna.-----Több évig kutattam én magam is, hogy a betegségem honnan erednek és tkp. mi lehetett az, amit én mint injekciót vagy sérumot kaptam. -----A második út lett volna a halál.

- De akkor történt valami ugye?

- Egy hatalmas bombatámadás érte az egész Ausztriát, útközben a teherautó megállt, két SS tiszt leszaladt egy bunkerba. Engem pedig a kocsiról két francia és egy olasz, szintén fogoly, akik szaladtam a bunkerba és meglátták a Jude csillagot rajtam, letépték, az ölükben leemelték a kocsiról,

- Csak önt egyedül?

- Én feltudtam állni, és ezért vettek észre, és mivel rettentés bombázás volt, levitték az ő bunkerukba.-----Egy tábla van ma is a lágér helyén, a tábla, hogy ebben a lágérben magyarok voltak senki nem maradt életben, ezt 1983 jan. 1-n a saját szememmel láttam. Építőipari munkára lettem beosztva, a Heusler nevű céghez Ausztriában, ahol egy évig hordtam 30-40 kilos súlyú malteros ládát.

- Akkor már 1945 tavasza lehetett?

- Hajtottak bennünket Mauthausen felé. Körülbelül 4 km-re legettünk amikor egy német jelentette az SS-nek, hogy balról az oroszok jönnek, jobbról az amerikaiak. Az SS-k otthagya minket úgy, hogy géppisztollyal végig szántották az embereket, lehasaltunk mi is, nyolcan maradtunk életben a csoportból.-----

(Vasárnapi Újság, 7.13 h)

- Az osztrák-magyar határon, a deportáltakat gondozó bizottság 500 pengőt adott önnek és 2190-sorszámú okmányt, amiben az áll, Pollák ERzsébetet elhurcolták a bécsi táborból a szovjet hadsereg szabadította fel.

- Hazajövetelem után egy évig kórházban voltam.----- (A kezelésének történetét mondja el, különböző gyógyszerelést)----- Borzasztó sérelmesnek tartottam, hogy 13.000 forint kielégítést kaptam Magyarországon.

- Kezemben egy dokumentum, melyet az Ált. Érték-forgalmi Bank küldött Rot Dezsőné számára. A dátum rajta 1972 szeptember 18-ika. Idézem: " A szervezet a náciizmus üldözötteinek országos érdekvédelmi szervezte az ön részére 13.000 ft kártalanítást állíptott meg. Ez vonatkozik az üldöztetések miatti egészségromlás, hivatás gyakorlásában eklszenvedett kártalanítási igényére." A kezmben tartott egy Ludwigsburgban 1985 szept. 11-n keltezett levelet, amelyet Dresse államügyész írt alá. Ebben elismerik, hogy a hardheimi intézetben emberkísérletek folytak, gyermek eutanazia néven. A Kohl kancellártól kapott levélből pedig kiderül, hogy Magyarország több alkalommal kapott jóvátételt, a náciizmus üldözötteinek kártalanítására, a náciizmus üldözötteinek anyagi megsegítésére. Elismerték, hogy ön jogosan követel jóvátételt?

- A jóvátételt nem akarják elimserni, ill. nem akarják adni, azonban adtak egy egyszeri segílyt, amellyel elismerték, hogy valami mégis csak jár.

- Miért késik, húzódik el így ez az egész jóvátételi ügy, mint gondol
- Ők, azt kifogásolják, hogy keleti országban, vagyis Magyarországon élek, és hogy létezik az, hogy én nem kaptam, amikor Magyarország több millió márkát, több alkalommal is kapott és ez szét lett osztva.

- Rot Dezsőné beszélt Számadó Juliannának.

(Vasárnapi Újság, 7.25 h)

7.25 h

- Újabb stáció. CSak a szereplők változnak, a keret súlya alig. Az emebrek vágyai nagyon szerények és nagyon szerénytelenek lehetnek egyszerre - írja ANCSEL Éva, - mert ha valakinek az a vágya, hogy életben maradjon, ezt nem nevezhetjük szerénytelennek, feltéve, ha nem egy világégés közepette kívánja ezt. László Lajosnak, Arnold Ferencné 70 éves mecseknádasni lakos mondja el emlékeit.

- (paraszt asszony) Három hétig voltunk a vagonban, majd meg fagytuk, olyan belül fehér volt, havas, mint kívül. Kukorica darát kaptunk, nem volt kályha semmi, akkor a férfiak csináltak pléből egy kályhát, és akkor forraltunk vizet és így ettők kását. Hát volt még egy kis hazai is, útra. Rongyokra feküdtünk. Februrá 4-n vagonolta ki. Utána akkor dolgozni köllött menni. Hát Ukrajnában voltunk mink. És akkor, nagyon hideg majd meg fagytunk, a ruha rá volt fagyva a lábunkra. a cipők, fél évig jártam két bottal, amikor hazajöttem Mert bele voltak fagyva a lábunk a cipőbe. A hosszú szoknyák ilyen magasan felfagyva.-----Hatan voltunk egy kocsinál, köllöttöt húzni a kocsikat, a kőművesek mellett.-----Ez volt az első télen. Második télen akkor már én otthon maradtam, fontam akkor. a többiek azok a gyárba jártak második évben, akkor már valamivel jobb volt. - És tudja, hogy milyen városban voltak? - Horlodka(?) volt. Volt két öreg, oda sokszor mentünk melegedni, szegények voltak azok is, nem volt ennivaló. Reggel öt órakor kaptunk reggelit, és este hatkor vacsorát, káposzta levest, uborka leves, kását. Két evőkanál kása. - Volt két gyereke. - Kettő, az egyik hat éves, a másik 9, és azokat el kellett vinni a rokonsághoz, mert nem volt senki, aki gondozza. Egy leveelt kaptam azt egy orosz tiszttel küldték, az itt volt náluk, ott aludt, és azt mondta, ő most leszrel, ha akarnak írni, akkor írjanak, ő majd kint feladja. És azt az egyetlen egy levelet kaptam, amit a gyerekek, meg a rokonok írtak. Abban írták, hogy akét bátyám, azok együtt voltak a férjemmel katona, azok már az egyik itthon van, a másik Oroszországban van, és az én férjemről nem tudnak semmi. És attól fogva én mindig csak sírtam, mert mindig gondoltam ez már itthon van a gyerekeknél és akkor azt hallottam, hogy nincs meg,

(Vasárnapi Újság, 7.25 h)

nem tudtam enni.-----Több levelet nem kaptam, ezt az egyet 47 júliusban jöttem haza. Mi 200-n voltunk abból majdnem a fele meghalt.----- 36 kilos voltam, amikor hazajöttem, senki nem ismert meg. A fiam az már egy hónapig otthon voltam, még mindig félt tőlem.

- Tudja tkp. hogy miért kellett magának oda elmenni?

- Nem. Nem tudom. Hát mert németek voltunk. Ja, hát mit lehet csinálni. Ez volt valami.

- László LaJÓsnak Arnold Ferencné 70 éves mecseknádasi asszony mondta el emlékeit.

-

7.35 h

- Nem tudom, hogy szabad-e terhelnem önöket, akik hallgathják a Rádiót, személyes dolgokkal, főleg, ha azok olyanok, amelyek inkább visszatolják a hangot a torkomba. Mégis a most következő beszélgetés előtt az jut eszembe, hogy gyerek koromtól kezdve, amikor együtt volt a család és valami nehéz dologról esett szó, apu újra és újra belekezdett hadifogoly történetekbe. Eseteket sorolt, amelyekhez képest az előttünk álló nehézség tollpihévé változott. Édesanyámnak ilyenkor nedves lett a szeme és egy negyed kézmozdulattal jelezte, ne, ne mond. Azt hiszem mindkettőjüknek igaza volt, tehát, hogy miért igen, és miért ne, és az sem tehető mérlegre, hogy akkor lelkieken itthon, vagy ott kint volt a nehezebb. Hogy miért hozakodtam én ezzel elő és miért van bennem ez a kettősség, az rögtön kiderül a most következő beszélgetésből, amelyet Vincze Péter kollegám készített egy munkásemberrel, Vám Gyulával.

- Hogy van az, hogy 40 év után érezte fontosnak, hogy leírjon egy visszaemlékezést azokról az évekről, amire tkp. emlékezni, szégyenkezni volt ok, vagy látszott ok 40 éven keresztül?

- Vám: Meg kell mondjam, hogy mikor mi hazajöttünk hadifogságból, minket nagyon nyomósan felhívtak Debrecenben, hogy a velünk megtörtént dolgokról ne beszéljünk, sőt fenyegetőleg mondták, hogy jobb, ha hallgatunk. De mi azért nem hallgattunk, mert a családukkörében, barátaink körében, pláne akik ugyanúgy jártak, mint mi, azért be-

(Vasárnapi Újság, 7.35 h)

széltünk és ebből nekem sok kellemetlenségem is volt, mert sokszor nyíltan ki is fakadtam, mert én eléggé izgága ember voltam örök életemben, nem tudtam bizonyos dolgokat lenyelni, de valahogy mindig megúsztam. Mindig voltak olyan főnökeim, akik csak mondták, " Fogd be a pofád, GYula", de azért megmentettek bizonyos időnként, mikor nagyon szorult a

- Látott-e valami lehetőséget arra, hogy jóvátételt kapjanak a második világháború magyar katonái?

- akkor nem, azt most kezdem érezni, hogy talán. Gondoljunk Afganisztánra, a SzU párszáz hadifoglya van az ugynevezett afgán szabadságharcosok kezében. És halljuk, hogy mennyire harcol, hogy szabadságra kerüljenek. Magyar hadifoglyok százezrei voltak a Szovjetunióban, százezrei, amit a mi kormányunk most vegyük a 45 utáni kormányt is, azok se harcoltak pl, azért, hogy mi minél előbb hazakerüljünk.

- De most ne haradugjon, a magyar ujságokban az akkori magyar újságokban, lépten nyomon megjelentek olyan közlemények, amelyek arról szóltak, hogy harcol a kormány a hadifoglyok hazaengedéséért, talán más volt benyomásuk ott?

- Hát kérem nekünk más volt. Volt egy IGAZ SZÓ nevezetű ujság, magyarul megjelent, ami néha a kezünkbe került, már 46 után, tehát két évvel a hadifogságba esésem után, ami valamiket irt, de ilyesmit nem, egyelőre arról volt szó, hogy majd a helyzet ha tisztázódik, akkor majd hazakerülünk, de abszolút erről nem volt szó, tehát hazakerültek először Donnál 42-ben, 43-ban az áttörésnél fogságba esett zsidó magyar munkaszolgálatosok. Azok indultak haza már 45-ben. A sorrend az volt, hogy elindultak a finnek, elindultak az olaszok, és akkor voltak ezek a német hadseregbe önként jelentkező franciák, mert voltak franciák, belgák, hollandok, szlovákoktól is voltak önként nmet katonák SS-katonák, mindenkit vittek haza, nembeszélve a Titó, aki személyesen 46-ban, vagy 47-ben meglátogatott hadifogoly táborokat és követelte a hadifoglyokat, akik még ha magyarok is, de visszaestek, amit ők megint visszakaptak tőlünk, azaz visszavettek tőlünk délvidéki tereületekre estek, magyarok, ezeket is vitték haza.

- TEhát a táborokban maradtak a németek és a magyarok?

- Németek, magyarok és románok, de ők is előbb elindultak, mert állítólag volt egy Anna Paukeruk, mert azt hallottam, aki kijárt

(Vasárnapi Újság, 7.35 h)

értük, az NDK-ba kerülő németek is indultak haza.

- És a magyarok maradtak.

- Ebből úgy éreztük, hogy itt a magyar haza velünk nem törődik és mikor végre Varga bácsinak, aki minket antifasiszta átnevelésen, megkérdeztük, hát hogy lehet az, hogy mindenki megy, hát a németek mennek, mindenki megy, azt mondta, ti nem vagytok már hadifoglyok, ti már jóvátételi munkások vagytok. Magyarország nem tudja azt a hatalmas összeget kifizetni, amit a cseheknek, a jugoszlávoknak, főleg a SZÜ-nak kell fizetni.

- Azt tudja, hogy ilyen államközi megegyezés nem volt, hogy önök,

- De nekünk ezt mondták,

- hogy jóvátételi munkások lennénk,

- nem tudom, csak azért nem visznek minket magyarokat haza, mert jóvátételi munkások.

- Milyen munkát végeztek?

- Nálunk háromféle kategória volt, azaz négy féle. Volt a nevezett hadifogoly, aki majdnem a halálán volt, azt lehet mondani, tehát azt jelenti, hogy kb. 35-40 kg súlyra fogyott le. Akkor volt a 3/6-s, aki hat órás munkára a táboron belüli munkára volt alkalmas, akkor voltak a 2-s kategóriák, akinek 8-9 órát kellett már erősebb fizikumú emberek voltak, voltak az 1-sek, az.....abba én sajnos mindig beleestem, epdig igyekeztem sokszor legyengülni, hogy könnyebb munkát kapjak.

- Egyébként ahogy a mai fizikumát nézem, akkor valószínűleg.....

- Mindig az voltam, nyitlászini munkák voltak, 35 minuszig ki kellett vonulni dolgozni. Homokbányában dolgoztam, kőbányában dolgoztam és erdőirtásnál dolgoztam.

- A helyszin?

- Az 1-s tábor, az egy hatalmas tábor volt, az később úgy kifejlődött, hogy színháza volt neki, foglyok építették ki, lopott anyagot hordtuk haza, a szovjet táborparancsnokság jóváhagyásával, építkező brigádok 3-4 tépplával vagy eggyel cammogtak haza, ezt egy szovjet állampolgár nem tehette meg, mert egy kg. krumpliért egy szovjet állampolgár ahány kg krumplit, vagy káposztát lopott annyi évet kapott, mert lemérték, de nekünk azt mondta, tik ugy is fasiszták vagytok, úgy is büntetettek, így hozhattok.

- Hol volt ez az 1-s tábor?

- CSejabinzktól nem messze.

(Vasárnapi Újság, 7.35 h)

-..... a másik táborban is?

- Igen, valahogyan nagyon szükséges volt egy állami gazdaságnak 46 tavaszán, ott nem volt tavasz, csak tél volt és nyár volt, és ittan gyönyörű nagyon jó fekete humuszu talajok voltak, általában erdőírtásokból és ottan óriása nőttek a krumplik, a sárgarépák.----- Ezeket kellett betakarítani.

- Miért kellett a hadifoglyoknak betakarítani, nem volt lakosság?

- Nem, a városokból jöttek állandóan a civilek, teherautószám és a hadifoglyokat kérték el. Hát az aki kijutott kolhozba az egy főnyeremény volt.-----

- Kérem szépen a fagyott krumpli története mellett, ön egy megdöbbenő dolgot írt le, neveztesen azt, hogy tudomása van erről, hogy emberévés is történt a táborban.

- Ahhoz, hogy megértsék, hogy hogy jutottunk az emberevéshez, hát el kell mondani, hogy a fogságbaesés körülményei milyenek voltak. Amikor mink fogságba estünk, az első az volt, hogy a fegyvert le kellett dobni egy csomóba, le kellett a derékszíjakat kapcsolni, ledobni, a tölténytáskával, a pisztollyal, ledobtuk utána az orosz katonák le kapcsoltatták velünk a kenyér zsákjainkat, és rögtön nekiestek belőle kiguberálni azt, ami őket érdekli. Kiéheztünk, ahogy kísérték bennünket ERdélyen át, csak arra az élelemre szorítkozhattunk, amit a civilek, a sorba bedobáltak, amagyarok Erdélyben, Brassóig tartott ez az út. Na most Brassóban, még emberi körülmények voltak annyiból, hogy kb. 600 kalóriát kaptunk, mert naponta egy leves volt és kaptunk vagy 20-30 dkg. kenyeret, na de a levest nem tudtuk felvételezni, mert nem voltak meg a csajkák, nem voltak meg a kulacsaink, amit elvettek. Amikor Foksányiba értünk akkora tömeg volt, hogy be se jutottunk a táborba. Két napot a pusztán töltöttünk, százezrek voltak ott és ezrek haltak ott meg.

- TEhát önök helyet követeltek a fogolytáborban,

- De nem jutottunk be és két nap után egy századosi rangban lévő nagyon csinos szovjet doktornő, kihirdettette tolmács útján a magyaroknak, hogy aki szifilisztes lépjen ki, egy pár volt a ki kilépett, de azok nagyon pórul jártak. Mert a szifiliszeseket, rövid uton eltávolították az élők sorából. Száztizenhármunkat löktek be a 60 tonnás amerikai vagonokba. CSak álló hely volt, de azt gondoltuk, hogy majd nagyon rövid lesz az utunk, ez nem úgy lett. Mentünk

(Vasárnapi Újság, 7.35 h)

négy nap, már kezdtek hullani azok a legyengült emberek, akik már végig ERdélyben éheztek, kezdtek meghalni az emberek, ahogy meghaltak, a hullákat leraktuk a vagonok oldalához, és arra ültünk le, mikor megálltunk negyedik ötödik nap, már kb. 12-14 hullánk volt a vagonban. Már annyira éhesek voltunk, hogy a sav szétmarta a gyomrunkat, tehát már nem is éhesek voltunk csak szomjasak voltunk. Mikor végre vizet kaptunk, az örült tömeg rögtön fellökte, nem birtak uralkodni magukon, hát addig már az is előfordult, hogy az emberek a tenyerükbe vizeltek azt az apró cseppet, ami volt és azt nyalták. Ez higgyék el borzalmasan hangzik, de ez így volt.

- Ön most ezt az emlékiratot összeállította, jóvátételt kért?

- Igen, tudom, öregek vagyunk már mint a volt magyar hadifoglyok, és gyávák vagyunk, mert ma is félünk attól, hogy lebunkóznak bennünket. Mit tudom én mi történik velünk. És azért kérünk jóvátételt, mert mink már nem hadifoglyok voltunk, minket évekig dolgoztattak mint jóvátételi munkásokat, mi nekünk egyetlen egy kérésünk van, ha már anyagilag nem rehabilitálnak bennünket, akkor legalább erkölcsileg az új magyar kormány és a párt álljon mellénk és mondja ki, hogy ami velünk történt, az törvénytelen volt, akkor meg fogunk nyugodni, mert Magyarországon milliók vannak, akiket ez érint, a családtagok, a feleségek, a gyermekek, akiknek százezrével ott halt meg édesapjuk a testvérük, az öccsük, a bátyjuk, akikről nem illet beszélni csak mint rohadt fasisztákról. Hát miért (felindultan, izgatottan) hát nem is tudom, hogy fejezzem ki magamat, hát

- Azt hiszem, hogy Ön nagyon szomorú?

- Uram én életemben mindig szomorú voltam!

- Vincze Péter Vám Gyulával beszélgetett.

-

7.47 h

- Postabontás következik. Ezuttal is bevezető és megjegyzés nélkül. Négy levelet olvasnak fel kollegáim a szerkesztőségünkhöz érkezettek közül.

- Tisztelt GYőri úr, a vasárnap reggelenként elhangzó műsort

(Vasárnapi Újság, 7.47 h)

sokéves tapasztalatom ellenére meglepőnek tartom. Ennek oka, hogy a Magyar Rádióban olyan személyek szólalhatnak meg, akik enyhén szólva ellenségei a fennálló társadalmi rendnek. Ezalatt én az 1945-től 1989-ig terjedő időszakot értem. A riporterek és műsorvezetők hovatarozása sem kérdőjelezhető meg. Ez az eljárás nem új számomra. ismerős az 1953-tól 56-ig eltelt időből, de különösen 56 első három negyedéből. ugyanazok támadnak, akik akkor, ki-egészülve új emberekkel, akik az ilyesmire kaphatók. Akadnak páran. Finoman kifejezve ez nagyon tisztességtelen. Kihasznlják a technika lehetőségét, visszaszólás nincs, sértegetnek többmillió embert hazugságokkal, akiknek egész életük, munkájuk van e korban, akik nem élösködtek mások munkájának eredményein, hanem tették dolgukat, nem is akárhogy. Védtek vívmányaikat, gyárat, földet, közvagyon, rendet, mindet, ami az övék volt, amiért csavargók, börtöntöltelék, lump polgárok és félrevezetett nevelt ifjúsági csoportok nyultak 56, 57-ben és nyulnak ma is újabbnak tűnő jelszavakkal, ügyesnek látszó trükkökkel. Védtek életüket is ezekkel a hordákkal szemben, kik fegyverrel, lázítással és mindenki által pontosan ismet eszközökkel támadtak mindenkire még a védtelen lakosság ra is. Kár ezt feledni, ezeknek támogatása amagyar Rádió részéről nem szép dolog és főleg veszélyes. Így az is felvetődik, kié a Rádió és igen magas, mindenki által fizetett díj - nem tévedés - ellenében, miért kell sokaknak ezt hallgatni, és tűrni. Tisztességesnek azt tartanám, ha a sok millióból először a cselekvők szólalnának meg, mo ndanák el álláspontjukat, véleményüket és nem nekik kellene csodálkozni, védekezni, hanem leleplezhetnék ezeket, cáfolhatnák azokat a szemén szedett hazugságokat, melyeket gátlástalanul összefordanak előadnak a Rádió segítségével és támogatásával. Hát így ér meglepetés engem, ezek a dolgok irritálják a hallgatók többségét. Hogy nem kötelező hallgatni, de elővezetni, még kevésbé kötelező, nem? Budapest 1989 febr.9-n némi tisztelettel Zánoni Nándor Budapest X.kerület Dobi I. út 4/a földszint 4.

-

Második levél:

- A mai napon elhangzott műsorukban felolvasott névtelen levél tartalmát névtelenségre hivatkozva kár lett volna műsorukból

(Vasárnapi Újság 7.47 h)

kihagyni, mert egyrészt a levél mögött igenis nevek vannak. Egy olyan szervezet tagjainak nevei, akik miután teljes csődbe vitték országunkat, de névszerint nem vállalják felelősségüket. Másrészt minden eszközzel továbbra is küzdenek hatalmuk megtartásáért, amire a névtelenek is felhasználják, olyan tartalmú levelek leírásával, amelyben meghamisítják az 1948 óta Magyarországon lefolyt seményeket. Hogyan vették két ízben a szovjet fegyveres erőinek segítségével a hatalmat, mellyel visszaélni tudnak, de azt jóírányban gyakorolni nem. Ha a másorába belefér nevemmel együtt, sziveskedjenek felolvasni a nem túl távoli jövőben, tisztelettel Zárai György építész, igazságszaki szakértő, Budapest XI. Zólyomi utca 34/b.

-

Harmadik levél:

- Tisztelt szerkesztőség, a V.Ú-t hallgatva egyre inkább az a meggyőződés alakul ki bennem, hogy önöknek nem céljuk a megbékélés a kiegyezés, vagy ha úgy tetszik, valamilyen új közmegegyezés létrejöttének elősegítése, sőt, a másorszerkesztési koncepciójuk egyenes provokativ, ami felkorbácsolja az érzelmeket és indulatokat kelt mindkét oldalon. Úgy tűnik, hogy az ismertetésre kerülő leveleket eleve úgy válogatják kié s olyan hangsúllyal olvassák fel, hogy az egyik oldalon állók iránt szimpátiát keltsenek, a másik oldalon levőket pedig pedvezőtlen színben tüntessék fel. Én az önök helyében névtelen vagy cim nélküli leveleket egyáltalán nem ismertetnék, gondolom, hogy a módszer a másik oldalon sem volt ritkaság azokban az időkben, amikor bírálni nem volt éppen veszélytelen dolog. Most fordult a kocka és másoknak kell félni valós vagy vélt igazságuk kimondása miatt. nem lehet nem észre venni, hogy bizonyos szélsőséges körök valamiféle boszorkányüldözésre készülnek, önöknek is szerepük van abban, ha egyesek névtelenségükbe burkolóznak, és mondanivalójukat indulatoktól fűtve fogalmazzák meg. Nem volt például etikus a katonai elhárítástól nyugállományba került személy mértéktartó hangvétellű levelére egy rágalma tartalmazó levéllel válaszolni. Nem tartom jóindulatúnak azt a feltételezést, hogy a pártháznál és másutt hősiesen harcoló kiskatonákat az elhárító tisztek fegyverrel kényszerítették a helytállásra. Nem árt tudni egyébként, hogy nincs a világon olyan hadsereg, amelynek ne

(Vasárnapi Újság, 7.47 h)

lenne kémelhárító szolgálata. Szerencsétlen dolognak tartom a február 19-i névtelen levél felolvasását, és az a véleményem, hogy az arra érkező indulati töltésű leveleket figyelmen kívül kell hagyniuk. Műsorpolitikájukat azért tartom veszélynek, mert azon túl, hogy emberek, ember csoportok közül gyűlölködést szít, sokkol és pszichózist kelt az egyik szélsőséget revansra, a másikat visszarendezésre ösztönzi. Nem nehéz felismerni, hogy egy-egy kiéleződött kérdésben az utolsó szó mindig ugyanarról az oldalról hangzik el, egyébként tévednek, ha azt hiszik, hogy sebeket csak 1945 után lehetett kapni, és a mi az úri világban történt, az már senkinek sem fáj. A méltatlankodók és szikozodók között olyanok is akadnak, akik ezeknek a sebeknek az okozói voltak és pl. internálásuk előtt maguk is internáltak másokat. Az a véleményem, hogy ha nem tudnak, vagy nem akarnak szektor-semlegesek lenni, akkor szerencsésebb lenne, ha műsoruk helyett a Rádió istentiszteleteket közvetítene. Kérem, hogy levelemet nevemmel és lakcímmel együtt olvasásk fel. Tatabánya, 1989 febr.20. Tisztelettel GYuris András, Tatabánya, V.ker. Ifjúság utca 7. III 2.

-

Negyedik levél:

- Bakonya, 1989 febr.19. A magyar Rádió Vasárnapi Újság felelős szerkesztőjének. Tisztelt szerkesztő úr, szíves hallgatója vagyok a magyar rádió V.Ú. műsorának, így ma febr.19-n is hallgattam. Minden dícséretet megérdemelnek önök a nép lelkéhez legközelebb álló műsorai8k sugárzásáért. Végtelenül megdöbbenetek azonban egy magát meg nem nevező és címét sem közlő levél írójának durva kijelentései, melyek mélyen sértik a magyar nép széles rétegét, amikor olyan jelzőket használt velünk szemben, melyeket a leghatározottabban visszaz kell utasítani. A magyar nép nem egy a kommunista párttal, melyből a hírek szerint, 800-ezer a párttag, az utóbbi időben sokan ki nem léptek. A többi párton kívüli, azaz a szerveződő pártok tagjai sokan. Ha hazánk népességéül 10 milliót veszünk alapul akkor 9 millió 200-ezer lakosunk nem tagja a KÖmmunista Pártnak, és ezt a nagy néptömeget csőcseléknek, szedett-vedett társaságnak nevezni nem vall józan észre. A levélíró az 1956-s eseményeket ellen-

(Vasárnapi Újság, 7.47 h)

forradalomnak nevezi még ma is, akkor kommunista létére nem veszi tudomásul a ma folyó átértékelést, mely az MSZMP részéről, de a SzU részéről is folyamatban van. De ez hagyján, egy feltételezett rákossisat kommunistától megjegyzéseiből, hangvételéből erre következők, nem is várhat mást az ember, azonban elvakult szemellenzős rákosistának kell lenni annak, aki a másként gondolkodókat, de nem ellenségeket, szedett-vedett népnek, sőt csőcseléknek meri nevezni. Ez a 9 millió 200-ezer ember szerves része a magyar nemzetnek, enélkül nincs reform, nincs megújulás, nincs nemzeti jövedelem, és nem tarthatunk Európához, amely nélkül pedig Magyarország nem életképes. E 9 millió 200-ezer magyar népességnek felnőtt része, aki tanuló részben és dolgozó a másik része, bizalommal szeretne lenni a másik 800-ezer magyarral szemben, akik sok hibát követel el az elmúlt 40 esztendő alatt, és a hibákat beismerve, őszinte kapcsolatokat keresnek a nem-kommunista réteggel, mert sem egyik, sem a másik egyedül nem képes kivezetni országunkat a válságból. Abból is arra következtetek, hogy a levélíró Rákosi Mátyás klikkjéhez tartozott, mert különféle általa elítélt alternatív szervezetek felsorolása között, a gyűlölet hangján említette a kulákságot is, a parasztság egyik legértékesebb termelő rétegét, azt hiszem itt kimondatlanul a Független Kisgazdapártra gondolt, melyeket megjegyzem, e pártnak 1931 óta tagja vagyok, mert e pártnak voltak birtokos paraszt rétegei, vitathatatlan, hogy a Kisgazdapárt a birtokos paraszti réteg, a magántulajdonban dolgozó parasztság európai színvonalra való emelésével a magyar mezőgazdaság korszerű fejlesztését akarta megvalósítani, melyet - ha létre hozhatott volna, akkor ma nem lenne válságban a magyar mezőgazdaság is. Én Rákosi Mátyás egyik legnagyobb bűnének a parasztság felszámolását tartom. ha a parasztság korszerűen fejleszthette volna gazdálkodását, ma nem lenne bujtatott és beismert munkanélküliség, a falvak népe nem özönlött volna a városokba, nem helyezkedett volna el gyárakban, üzemekben, bányákban, vállalatoknál, hanem ki-ki a családjával termelt volna búzát, kukoricát, gyümölcsöt, szőlőt és sok mást. Az állatállomány nem csökkent volna le a mai siralmas állapotra, mi is a gazdag parasztok országa lennénk, - ahogy azt Boldizsár Iván fél évszázaddal ezelőtt megírta dániai útinaplójában. Még egyet, ha a levélíró féltelmében írta levelét, - mással nem indokolhatja, nevét semm erva

(Vasárnapi Újság, 7.47 h)

megjegyezni, tudomására hozzuk, hogy a m á s k é n t gondolkodó magyar nép nem akar véres megtorlást alkalmazni senki ellen, csak egyszerűen felajánlja segítségét, ha a hatalmon levők úgy gondolják, hogy azt érdemes elfogadni. A V.Ú. szerkesztőségét pedig kérjük, adjon helyet ezután is a nép hangulatának, segítőkészségének, ha az bíráló formában jelenik is meg, mert az egészséges vitákból származhatnak a jó gondolatok. Aki ezt nem érti meg, nem való vezetésre, még csak olyan párttagnak sem, mint a fentebb érintett levélíró. Kérem a szerkesztő urat, levelet iktassa másorába, mellyel a jó ügyet kívánom szolgálni, tisztelő híve Vörös Vince, a Független Kisgazda Párt volt főtitkár helyettese, 1945-től 1947-ig, és a Magyar Paraszt Szövetség volt főtitkára.

-

HIREK

8.00 h

A lengyel kormány döntéseket hozott az állam destabilizálódásának megakadályozására, de részleteket nem hoztak nyilvánosságra. A Varsóban közzé tett nyilatkozat minden esetre határozott fellépésre kérte fel a rendfennartó erőket, miután Krakkóban a hétvégén utvai zavargások voltak.-----Ism. A kormánynyilatkozat szerint a történelem súlyos károkat okozhatnak a nemzeti párbeszédnek és az ország nemzetközi tekintélyének.

A jugoszláv államelnökség további katonai osztagokat küldött Koszovóba, tekintettel az ottani válságos helyzetre. A főként albánok lakta tartományban általános politikai sztrájk van. Közben az albánok ügyét támogató Szlovéniában a Népfront elnöke üzenetben szólította fel a nacionalistának tartott szerb pártvezetést és a központi jugoszláv vezetést, hogy higgadtan próbáljanak megoldást találni Koszovó problémáira.

Rendkívüli időjárás uralkodik Nyugateurópában és Északamerikában. Nagybritannai jelentős részén áradásokat okozott a hétvégi özönvíz szerű esőzés, majd tegnap estére havazás váltotta fel az esőt és rekord hideget mértek. A légnyomás olyan mélyre zuhant, amilyenre még nem volt példa az elmúlt 120 évben. - Spanyolországban szintén

(Vasárnapi Újság, 8 h)

orkán söpört végig az Ibériai-félszigeten. Az egyébként napfényes Floridában nulla fok alá süllyed a hőmérő higanyszála, egy idős asszony a hidegben megfagyott. A sokkal északabbra fekvő Kansas államban plusz 27 fokot mértek. Hazai időjárás.-----

(folytatás a következő oldalon)

(Vasárnapi Újság 8.05 h)

8.05 h

1987 őszén kezdte el közölni a Kortárs Illyés Gyula naplójegyzeteit. Talán sokan egyetértenek velem abban, hogy ezek a személyes élmények egyben nagyszerű, különleges korrajzot is jelentenek. Szubjektív, tehát nagyon is emberi korrajzot. Faragó Vilmos, az Élet és Irodalom főszerkesztőhelyettese, aki már többször bízta rám, és így Önökre is gondolatait, a Vasárnapi Újság "olvasta" rovatában most újabb üzenetet fedezett fel a folyóirat legutóbbi számából.

- A Kortárs ezévi, harmadik számában jelent meg az a napló-jegyzet-gyűjtemény, amelyiknek egy bekezdésére föl hívtam a figyelmedet, s az az egy bekezdés egy Pákozdi Ferencről íródott. Ha fölolvassom, akkor ki fog derülni, hogy ki Pákozdi Ferenc, s hogy miért írt róla napló-jegyzetet Illyés. Még a dolog megértéséhez annyit, hogy ő nem írta ki a nevet, csak a kezdőbetűket, tehát P. F.. S akkor most fölolvassom: "P. F. eltűnt. Hány éve már vagy hány évtizede? Számúzták, úgy látszik, életfogytiglan. Az irodalmi életből számúzták, és abból, ami még nélkülözhetetlenebb légtére volt, a mozgalomból. Nevét a Hét évszázad magyar versei-nek tenyér vastagságú köteteiben sem lelem. Irgalmat nem ismerő ítélet alatt áll, igazságtalanul. Ő írta annak idején a harmincas évek legelején, azt a rövidke cikket, amellyel az akkori Társadalmi Szemle József Attiláról - közbevetőleg megjegyzem, hogy a Társadalmi Szemle akkor az illegális kommunista párt legális folyóirata volt - tehát ez a Társ. Szemle József Attilától mintegy hivatalosan megvonta azt a fényt hogy proletár költőnek vallja magát. Mert hisz lenézi a proletárt, ebszámba veszi, versében a röpcédulával iramló elvtárs kutyaként szimatol előre. Igen, ezt a vak-süket bírálatot P. F. írta. Hlyesbíték, ő írta le, vagy fokozzuk, meg. Mások véleményét tette írásba. Szolgálatot teljesített, pontosan úgy, ahogyan a katona a kapott parancs végrehajtása közben, sőt, annál is különben. Nem volt kételye. Nem besorozottként, hanem önkéntese, annál is több, partizánja volt az ügynek, amelyért lelkesen, szüntelen tűzben égve életét kamaszkora óta kockára dobta. Mást is fölhozhatnék a védelmére, nyilván nem tart rá igényt. A személyi kultusz ártatlanságait elengedte a tábor, börtön, vétkeseit megbocsátás nyugtathatja, ő, P. F. mintha nem oldozná föl magát. Személy szerint szerette és becsülte József Attilát, ezzel ezt bizonyítja." Eddig az Illyés napló-jegyzet, és kérdés most az, hogy mért is akadtam emg én ezen a napló-

(Vasárnapi Újság 8.05 h)

bejegyzésen, s mért gondoltam úgy, hogy meditáljunk rajta, róla, vagy az ürügyén.

- Hát nyilván a teljesen szokatlan gesztus miatt. Pontosabban azt mondhatnám, hogy a ma szokatlan gesztus miatt. Illyésnek azon az eljárásán, amelyik nem illik a mai hangulat, a mai éles, goromba, durva disputákba.

- Persze, hogy erről van szó, de még tkpen aki Illyés egy magánszorgalmú kutyáról írott satirikus versét ismeri, az úgy gondolja, hogy ILlyéstől is szokatlan gesztus ez, hiszen azt a mentalitást satirizálja, aki számára nem is tesz kötelezővé, hogy ugasson és harapjon, és mégis ugat és harap, magánszorgalomból. Azért esett nekem olyan jól olvasni ezt a naplójegyzetet, mert ezzel a satirikus versével ellentétben éppen azt méltányolja Pákozdi esetében, hogy szolgálatot teljesített, és hogy ő önmaga nem oldozta föl önmagát. De emiért van most aktuális jelentősége ennek a gesztusnak, melyet ILlyés a naplójegyzetében tett, arra elkezdte célozni már. Hát én úgy gondolom, hogy most olyan történelmi szakaszban vagyunk, amikor százazrek, sőt milliók néznek szembe azzal a szolgálattal, amelyet teljesítettek. Ki önként, ki partizánként, ki parancsra, ki kötelezően, ki ráerőszakolt módon, ki őszinte hittel, meggyőződéssel, és ennek a mostani kornak a legnagyobb etikai kérdése ez. A ből vizsgálunk most, éppen ezért, hogy ezt az országos szembenézést józanul, engesztelően, megértésszándékkal folytatjuk-e végig, vagy pedig a bosszú, a mimikri a kaméleonság jegyében. Azokra gondolok, akik, hogy is mondjam, akár kötelezően, akár magánszorgalomból szolgálatot teljesítvén úgy tesznek most, mintha nem teljesítettek volna szolgálatot, és kialakul egy olyan rossz munkamegosztás, amely szerint vannak, akit most felelősségre vonnak, s vannak akiket most felelősségre vonnak. Ezt a munkamegosztást, amely ezek szerint nem egy tisztázási szembenézés folyamatát indítja el nálunk, hanem egy olyan országos bűnper formáját ölti, amelyben vádlottak vannak és vádlók, ezt a változatát a szembenézésnek nagyon szerencsétlennek tartom, nagyon rosszul vizsgálunk, hogyha így vizsgálunk.

- Bennem egy olyan érzés is megmaradt, hogy az emberekben van egy hihetetlenül erős kibeszélési hajlam. Hogyha megnézzük pl. a Vas. Újsághoz érkező leveleket, de alig hisze, hogy lényegében különböznek, mondjuk, az Élet és Irodalomhoz érkező levelek tónusukban, hangulatukban, vehemenciájukban, érzékelhető részben ez a feszültség, amiről

(Vasárnapi Újság 8.05 h)

te is említést tettél, részben pedig ez a kibeszélési szándék. Benne maradt az emberekben, belefojtódott valahogy. A társadalom sem beszélte ki, és a család sem beszélte ki. Nem divat manapság családi albumokat körbeülni és megnézni a családi fényképeket. EZ is benne lehet manapság ebben az éles hangnemben.

- Hát persze ez egy sértődött ország. Ebben az országban nincs senki, akit valamilyen sérleem ne ért volna. Vannak, akiket olyan sérelem ért hpogy ők sérelmet okoztak valakiknek, és ez mint saját sérelem kezd égrajtuk. Azzal tehát én mélységesen egyetértek, hogy beszéljük ki, hiszen ha most a szembenézésenk és a kibeszélésnek vannak eltorzuló, vagy eltorzulásra hajlamos vonásai, épp azokozza, hogy hosszú ideig lefojtódva volt sokminden. Hivatkoztál levelekre, amelyek a Vas. Újsághoérkeznek, hivatkoztál levlekre, amelyek föltehetően az Élet és Ir. -hois érkeznek. Én ott dolgozom, és tettem egy kísérletet. AHogyan a lövészárokbán a baka úgy próbálja ki, hogy a szembenlévő ellenség éber-e figyel-e, és milyen a tűzereje, s a puskacsövére ráteszi a sapkáját, és kidugja a lövészárokból, és azt figyeli, hogy hán lövés éri, és milyen tűzerővel és milyen fegyverekből

- És Te kidugtad a sapkát?

- Énm egy ugyanilyen kísérletet tettem, a puskacsőre tettem a sapkám és kidugtam a lövészárokból. Azt írtam ugyanis, éppen ennek a kollektív önvizsgálatnak a jegyében, hgoy nincsenek a szó büntetőjogi értelmében mereven elválasztható határok a vádlottak és a vádlók, a bűnösök és a büntelenek között, azt írtam, hogy a ki kortárs, az kollaboráns, aki működik, az együttműködik, aki laborál, az kollaborál. Nem akartam ezzel semmi mást mondani, csak annyit, hogy akik élünk, mindnyájan elkezdjük viselni korunk bélyegét magunkon. Végülis ez egy közhely, amit én megfogalmazni próbáltam, de ez volt az a sapka, amit kidogtam a lövészárokból. És irtózatoss tüzelés kezdődött, a levelek sokaságát kapta, amelyből sajnos türelmetlenség, értelmetlenség csap ki, az egyik változat szerint a levélíró azt írja, hogy mért mondom én, hogy mindenki kollaboráns, amikor ő pl. egyáltalán nem az. Megpróbáltam válaszolni, hogy elég, ha kiment az utcára és betartotta a közlekedés szabályait, elég, ha elment a munkahelyére, ahol szintén egy szabályrend érvényesül. Elég, ha április negedikén vagy november hetedikén viszont nem ment be a munkahelyére, mert ezzel elfogadta, hogy ezek ünnepek, tehát mindenképp alkalmazkodott egy rend, egy korszak szabályaihoz, és ezzel mintegy törvényesítette. De az ember azzal is részese egy kornak, hogy valamit nem csinál. Ezt figyelem most nagyon

(Vasárnapi Újság 8.05 h)

sok levélben, ami a szerkesztőségbe érkezik. Azt hiszem jó kifejezés ez az önvédelmi görcs. Szubjektíve mindenki meg van győződve a maga igazáról. A gyilkos is, ahogyan földolgozza magában, amit elkövetett, enyhítő körülmények sokaságát gyűjti össze magának, s végül úgy átszínezi a maga cselekvését és az erkölcsi megítélést, hogy végülis áldozatként szerepel a bíróság előtt, ahol vele mindenféle méltánytalanságok történnek, sőt még el is ítélik. Ha jól értem, akkor Te végülis valamiféle konkrét dolgokon való felülemelkedést javasolsz, valami olyasmit, amit pl. Lnegyel József a Kicsi, mérges öregúr c. novellában azt hiszem, gyönyörű szépen megírt. AMikor ez a kicsi, mérges öregúr börtönbe kerül, közismert róla, hogy mélyésgesen utálja és megveti a dohányosokat, És aztán egy kihallgatás alkalmával ő maga lop csikket a társainak. SZóval azt hiszem ez az emberi gesztus, ez a felülemelkedés hiányzik most nagyon.

- A konkrét dolgokon olyan értelemben nem szabad felülemelkedni, hogy elhanyagoljuk őket. ÉPpen a konkrétumok azok, amelyeket aggályosan, precízen tisztázni kell. Felülemelkedés az nem a tények semmibe vételét kell hogy jelentse, hanem egy erkölcsi felülemelkedést, amikor a ténye tisztázása után ítélni kezdünk. Ott szeretném én, ha az ország felnőttként vizsgázna ezen az óriási vizsgán, amiben most benne vagyunk.

Faragó Vilmost, az ÉS főszerk-helyettesét hallották.

- Még Illyés Gyulánál maradva, azt írja Híresek c. versében, hogy "Kik rendelték lángtrónra Dózsát, pribékjeinél is előbb? Máglyára Husztot? Ők, a jóság-szomjazók, az igazság-éhezők." Pedig, hogy mi az igazság, írja a már idézett Ancsel Éva, az nagyon fontos, de hogy kinek van igaza, az csaknem érdektelen. Mégis, e körül folyik a vér. Szále(?) László jegyzete következik.

- Mostanában egyre jobban izgat az a kérdés, hogy kinek szabadna igazat mondani Magyarországon. Mert attól tartok, téved az, aki reflexszerűen azt felené, hogy mindenkinek szabad. Sőt, éppen hogy az volna kívánatos, hogy végre annyi hazugság után mindenki az igazat, és csakis az igazat mondja. A válasz ugyanis korántsem ilyen egyszerű. Most, hogy veszély és különösebb kockázat nélkül ki lehet mondani bizonyos igazságokat, jelentősen megnőtt az igazmondók száma, és megdöbbenve tapasztaljuk,

(Vasárnapi Újság 8.05 h)

talom, hogy ennek jóformán senki sem örül. Akkor estem igazán kétségbe amikor hallgatván egy férfiút, aki igen bátran keméyn igazságokat vágott a fejünkhöz, odasúgtam a szomszédomnak: Istenem, ez beszél? S magamban folytattam: ez az ember ágál, aki harminc éve ír, és még semmilyen politikailag kényes kérdésben nem foglalt állást, vagy ha igen, a mindenkori felsőség szekerét tolta? Igaza van, de nekem ne ő mondja. Ekkor éreztem, hogy egy végzetes ragály kerített engem is hatalmába. Olyan ragály, mely a legellenállób jellemeket, szellemeket is megfertőzte. Még nem találkoztam olyan megnyilvánulással, legyen szó múltunk bűneinek leleplezéséről vagy jelenünk kényes kérdéseiről, amelyet ne kísért volna a bizalmatlan, elutasító kórus: ő beszél, aki tegnap még itt meg ott volt, ezt meg azt mondta? Én már tegnapelőtt meg azelőtt is kimondtam az igazat. Hogy jön ő ahhoz, hogy a maga nagy hangjával most túlkiabálja, kisasátítsa az én igazamat? Olyan általános ez a refley, oly sokszor és sokféle embertől hallottam, hogy elkezdtem gyanakodni rá. Itt valami nem stimmel. Még nem tudom, hogy mi, de ha valamire mindenki ilyen egyformán reagál, azaz lényegében a másik leszólásával és önmaga felemelésével, akkor én nem kérek belőle. Akkor sem, ha tényleg igazuk van. Akkor sem, ha nem áll jól mindenkinek az igazmondás. Akkor sem, ha valóban csak a hiteles ember szájából jó hallani az igazat. Amit oly sokszor nyom el a konjunkturalovagok harsogása. Tudom, ha nem jó, ha a köpenyegforgatók viszik a prímet. Nem jó, ha ma is azok a hangadók, akik ellenkező előjellel tegnap és tegnapelőtt is hangadók voltak. Nem jó, ha hazudós emberek kompromittálják az igazságot. De az sem jó, ha lassan már nem is az igazság számít, hanem az, ki mondja. Számomra nagyon lehangoló a bátor emberek nagy nemzeti versengése. Az össznépi licitálás. Ki mikortól bátor, ki mikor mondta meg, amit megmondott. A legszebb, legmélyebb igazsággal sem ülehet labdába rúgni, ah valaki akkor mondta ki, amikor már lehetett. Lekörözi őt az a közhelytulajdonos, aki akkor mondta ki igazságát, amikor még nem lehetett. Ámbár, ha kimondta, mégis csak lehetett valami képpen. És még itt is számos licitálási fokozat van. Kádár János vagy Grósz Károly hibáival még ma is bátornak lehet lenni. A többpártrendszer kimondásához már legalább egyéves múlt kell. Bős-Nagymaros ügyben csak az számít bátornak, aki legalább öt éve mondja. A rossz kultúrpolitika támadójának legalább tízéves múlt kell. A rossz gazdaságpolitikának leglább húsz, vagy még több. De mindezeket fölülütik, akik már ötvenhatban. Még előkelőbb kaszt azoké, akik már 53 nyarától harcolnak

(Vasárnapi újság 8.05 h)

Őket is megelőzik azok, akik már 48-49-ben tudták, rossz felé megyünk. Ezt az elitet alighanem csak a 45-ösök ütik felül, mondjuk az a gróf, aki az osztrák határról rezignáltan visszanezett s legyintett: ezektől a kömöcsiktől nem várható semmi jó. Nem akarom elviccelni a dolgot és megsérteni azok méltóságát, akik börtönt vagy kiközösítést szenvedtek az igazságukért. Nekem az aprógrsszió elitje, aki akármikor fölismer-te a maga igazságát, attól kezdve tudatosan vállalt állásvesztést, szegénységet, létbizonytalanságot, esetleg börtönt az elveikért. És minél később történt ez vele, annál tudatosabb lehetett a választatása. Előre is bocsánatot kérek, de, hogy úgymondjam, az ötvenes években nem volt kunszt börtönbe kerülni. A nyolcvanasokban már inkább. Mi többiek foglyai, és így vagy úgy, de haszonélvezői voltunk az elmúlt évtizedeknek. Valamennyien. Én nem nagyon tudok különbséget tenni, legfeljebb abban, ki mekkora hasznot élvezett. Ez a "ki mikortól bátor"-társasjáték sem tud igazán magával ragadni. Az érdemeink és a bűneink persze nem egyformák. Én a magam számára olyanféle erkölcsi mércét alkalmazok, hogy ki mennyit hazudott, mennyit adott fel az elveiből, és ezt mennyiért tette. Hogy ki mikortól okos és bátor, ez nem érdekel. Különösen ha ő maga hangoztatja, miközben mások bátorságát kétségbe vonja, hamisnak, hiteltelennek tartja. Aki büszke arra, hogy ő már hatvanban megmondta, amit mások csak hetvenben mertek, az jó, hat tudja, a halgatag milliók ezt már ötvenben tudták. A sokakat megdöbbentő ötvenhatot értékelő bejelentésre, szerintem, sokmillió embernek a szeme sem rebbent. Végső soron arra szerettem volna kilyukadni, hogy örüljünk az igazság idejének. Az igazság nem hitbizomány. Ne akarja senki, semmilyen párt, csoport, front kisajátítani. Örüljünk, hogy végre sokan ugyanazat mondják. Ne gyengítsük magunkat azzal, hogy ha ő mondja, az nem érvényes. A jócskán megszaporodó nemzetmentő politikusaink persze legyenek éberek, a taktikai, sajt-kiéneklő igazságokkal szemben. De azt úgysem lehet tudni, hogy a tegnapi fekete ma tényleg fehér-e, vagy csak álcázza magát. Miért ne örülhetnénk annak, ha a tegnapi hazug ma végre az igazat mondja? A saját föllentéseinket, vagy az ezzel felérő halgatásainkat oly könnyen megbocsátjuk magunknak. Miért vagyunk olyan bizalmatlanak másokkal szemben? Ez a licitálás különben is csak egy relatív bátorságért folyik. A kimondás csak attól olyan nagy dolog, hogyha nem szabad. Az igazán nagy dolog maga az igazság.

KOSSUTH ADÓ

HIREK

10.00 h

Holnap utazik Jugoszláviába GRÓSZ Károly, hogy egynapos megbeszélést folytasson Stipe Suvarral, elsősorban a két párt közötti együttműködés bővítéséről, valamint az aktuális nemzetközi kérdésekről lesz szó. A találkozót a határtól 50 km-re levő Beljén tartják.

Az igazságügyminiszter szerint a soron következő választások átmeneti jellegűek lesznek. KULCSÁR Kálmán a V.Hireknek nyilatkozva elmondta, hogy az új parlament dolgozza majd ki a hosszú távra szóló törvényt a választásokról. A pártokról szólva kifejtette, hogy azok bejegyzését az újonnan léterhozandó Alkotmány Bíróságnak kellene végeznie. Ez a testület lenne jogosult egy politikai szervezet felosztatására, ha annak működése nem felel meg az alkotmánynak. A pártokról készülő törvény, amelyet várhatóan augusztusban tárgyal az országgyűlés, kimondja majd, hogy a pártok nem törekedhetnek kizárólagos hatalomra.

Teheránban a szovjet külügyminiszter átadta Mihail Gorbacsov személyes üzenetét Kohemini ajatollahnak. Irán vallási vezetője ma fogadta E.Sevardnadzet, aki tegnap este érkezett Iránba. A megbeszéléseken elsősorban az iszlám kérdéseiről volt szó. A Khomeini vezettel iszlám kormányzat hatalomra jutása, vagyis 1979 óta, Sevardnadze a legmagasabb rangú szovjet politikus, aki Teheránban tárgyal.

Az amerikai elnök Pekingben találkozott a kambodzsai ellenzék vezetőjével, G. Bush hangsúlyozta, hogy Washington továbbra is támogatja a Szihanuk herceg vezette koalíciót. Nyugati megfigyelők utalnak arra, hogy a találkozót az utolsó pillanatban iktatták be az amerikai elnök pekingi programjába. Úgy vélik azért, hogy az Egy.Államok és Kína ezzel is megerősítse Szihanuk nemzetközi pozícióját és elhitesse, a vietnami, valamint a kambodzsai kormánnyal, hogy a herceg a kambodzsai ellenzék egyetlen tárgyalóképes politikusa.

Varsóban nyolc év után először mutattak be ismét szindarabot Vacslav Haveltól. Az előadáson jelen volt Rakowski kormányfő is, de amikor Adam Michnik a Szolidaritás egyik szóvivője nyilatkozatban

(hírek, 10 h)

szólította fel a csehszlovák hatóságokat Hável szabadonengedésére, Rakowski sietve távozott. Megfigyelők ua. úgy vélik, a miniszterelnök jelenlétét úgy is lehet értékelni, mint olyan kísérletet, amellyel el akarja magát határolni a CS hatóságok eljárásától. V.HAvelt ugyanis 9 hónapi börtönbüntetésre ítélték azzal a váddal, hogy akadályozta a rendőrség munkáját és tiltott gyűlésre bujtotta fel a prágaiakat.

Japán határozottan kérte Iránt vonja vissza a Rushdie író elleni halálos fenyegetést, ezt a szigetország külügyminisztre közölte az iráni alebökkel, aki részt vett Hirohitó császár temetésén Tokióban. Japánban úgy vélik, hogy TEheránnak a mostani kampány helyett inkább bővítenie kellene nemzetközi kapcsolatait. - Időközben Indonéziában is betiltották a Sátáni versek c. könyvet. - Nyugateurópában pedig az iráni ellenzék több országban tüntetett a Kohemini vezette iszlám rendszer ellen.

Firenzében maffia vezéreket ítélték életfogytiglani börtönbüntetésre. 1984 végén 16 ember vesztette életét és csaknem 300 megsebesült amikor a Firenze és Bologna közötti vasutvoalon pokolgépet robbantottak egy alagutban.-----

- ooo - 0 - ooo -

1977

Hung. Monitoring 26.2.89 -1

PETŐFI ADÓ

HIREK

11.00 h

-----Érthetetlen-----

- ooo - 0 - ooo -

KOSSUTH-adó

GONDOLAT - JEL

11.00 h

A Ráidó kulturális magazinja

Felkészítő szerkesztő: Bölcs István

Tartalom:

- Akinek mindig volt mondanivalója az emberről. Búcsúzások 1939, 1948, 1989. Elhunyt MÁRAI Sándor

- Kik és miért csonkították meg a dokumentumokat, József Attila megelőzte Orweel és Koestler kritikai álláspontját,

- SZABÓ Zoltán életműve a magyar szellemi élet integráns része. Tervek a külföldön írt művek magyarországi kiadásáról,

- Lelkes baloldali szocialista volt, kívülálló szkeptikus lett. KOESTLER Arturról beszél Czigány Lóránt,

- Szobortemetőt tártak fel Egyiptomban a Luxori templom egyik szentélyében.

- A Gondolat Jel mai szerkesztője, Szénási Sándor, a műsorvezető GYÖRFFY Miklós.

(A 60 perces műsor szalagon lehallgatásra. Tape Nr: B 09207)

- ooo - 0 - ooo -

KOSSUTH ADÓ

ÖT KONTINENS HÉT NAPJA

10.05 h

A lassan kellemes, tavaszra forduló időjárás nem enyhíti a világpolitika keménységét. A héten is elsősorban tüntetések, sztrájkok, politikai perek izgatták a nemzetközi közvéleményt. Akad azért kivéte. Az egyik legjobb hír, hogy Kairóba találkozott egymással a szovjet és az izraeli diplomácia vezetője. A Közel-Kelet kérdésében ez egyfajta áttörést jelez. Annak ellenére, hogy az események távolról sem megnyugtatóak. Nincs távol a területtől Irán és Afganisztán. Az előbbi körül folytatódik az a tiltakozási hullám, amely egy brit író meggyilkolására való felhívás körül robbant ki. Világszerte elítélik ezért Iránt, és a Közös Piac országai valamint az Egy. Államok diplomáciai szankciókat hajtottak végre. Afganisztánban szükségállapotot hirdettek és kormányválság jelei mutatkoznak, miközben folynak a harcok is. Válságok azonban sokkal közelebb is találhatóak. Prágában a héten lezajlott perek során számos ellenzéki ítélték hosszabb-rövidebb börtönbüntetésre. Jugoszláviában viszont Kószovó körül élesedett a helyzet. Mintegy 1.300 ember kezdett éhségsztrájkba egy bányában, politikai követeléseik végrehajtása végett. A kormányzat egyelőre nem mutat szándékot, hogy engedjen a nyomásnak, viszont így az amúgyis mélyen gyökerező válságot aligha lehet megoldani. Az alapvető probléma most az Jugoszláviában, hogy a kószovói kérdésben egyes csoportok, illetve politikai vezetők személyes kudarcuknak és presztízsszvesztésnek vennék, ha engedni kellene a tüntető. albán származású lakosoknak. Így most a kószovói kérdés a jugoszláv demokrácia igazi fokmérője lesz. Tud-e a hatalom emberséges, mindenkinek elfogadható, tehát kompromisszumos megoldást találni, vagy marad az adminisztratív fellépés, amely persze merő illúzióvá változtatná az elmúlt hónapok minden ígéretes kezdeményezését Jugoszláviában. Az NDK és az NSZK között is volt kisebb válság a héten, amikor Nyugat-Berlinben bejelentették, hogy az NDK ígérete ellenére újból lelőttek egy, a berlini falon át disszidálni kívánó fiatalembert. Bonnak Blegráddal is élesedett a viszonya, miután több évtizedes meállapodást megszüntetve újra vízummal utazhatnak csak jugoszlávok az NSZK-ában. Általában az NSZK nagyon keményen igyekszik megakadályozni az elsősorban keleti, éskélet-európai bevándorolók letelepedését. Elnöki minőségében a héten indult első távol-keleti útjára Bush amerikai elnök, aki ma már Kínában tárgyal. Ezt megelőzően részt vett Tolióban Hirohito japán császár temetésén. Az esemény fon-

(Öt kontinens...)

tosságát és japán mai megbecsülését jelzi, hogy 163 magasrangú delegáció érkezett a szigetországba, köztük hazánk képviselőjében Straub F. Brúnó, az Elnöki Tanács elnöke. Személyében a háború utáni időkben először találkozott magyar államfő a japán uralkodóval. A hét krónikájához tartozik még, hogy Mihail Gorbacsov UKrajnába látogatott, és egyebek között járt a csernobili atomerőműben is. Ott elhangzott beszédében kiemelte, hogy az itt lejátszódott katasztrófához hasonlókat a jövőben minden áron meg kell akadályozni. Ennyit a hét történéseiről most pedig következzenek tudósítók beszámolóí. Először arról, mit is jelent Shevardnadze szovjet külügyminiszter közel-keleti körútja pontosabban tárgyalása Arend izraeli külügyminiszterrel. A szovjet véleményeket Barát József foglalja össze.

- A közel-keleti rendezés érdekében tett szovjet erőfeszítések, az Izraellel folytatott tárgyalások nemcsak a világ legtartósabb és valószínűleg legbonyolultabb regionális konfliktusa felszámolása felá tett lépést jelentik a Szovjetunió számára. Bármilyen megkönnyebbülést is jelentsen a krónikus betegség gyógyításának akár kezdete is, MOSzkva számára ennél többről van szó. A Közel-Kelet az új külpolitikai gondolkodásmód megmérettetésének egyik legfontosabb próbaköve lesz. Afganisztán esetében, történjék bármi ebben az országban, viszonylag könnyű volt az egész világ számára imponáló döbntést hozni, hiszen ez elsősorban és döntően magán a Kremlen múlt. A Közel-Keleten más a helyzet. Itt az dől el, hogy a világ hajlandó-e, és képes-e elfogadni a Gorbacsov doktor által kiállított receptet. Önkritikusan nézzük a saját külpolitikánkat, monmdta a szovjet külügymioniszter Kairóban, és valóban, ahhoz, hgoý Sevarnadze és Arens asztalhoz üljön, az kellett hogy a szovjet külpolitika lomtárba tegye korábbi alapelveit, dogmáit. Régmúltnak tűnik az idő, pedig az is a nyolcvanas években volt, amikor a SZovjetunióban olyan gyalázkodó könyveket adtak ki állami kiadók Izrael államról, illetve a nemzetközi cionizmus állítólagos mesterkedéseiről, amelyekben jól illeszkedtek a többi szöveghez az egyenesen Hitler Mein Kampf-jából kölcsönzött, idézőjel nélküli citátumok. Ha igaz, hogy a külpolitikában a nemzetközi osztályharc prizmáján, a két világrendszer versenyének szemüvegén kell nézni mindent, ha igaz, hogy a szovjet befolyás övezetének állandóan növekednie kell, akkor ez is emegengedhető. Csakhogy, mint kiderült, mindez sosem volt igaz. Mi a nemzetközi kapcsolatokban az ellenség képének felszámolására hívunk fe

(Öt kontinens...)

mondta erről Sevarnadze. Az ellenséget ugyanis le kell győzni, vagy le jobb esetben is nem szabad tudomást venni róla. Ez pedig nem lehet út a kapcsolatok rendezésének. Az ellenséggel képtelenség a konfrontáció helyett a dialógust választani. A szovjet hírközlés alapján ma még nem lehet megállapítani, milyen Sevarnadze közel-keleti útjának valódi mérlege, sikerült-e az új gondolkodásmód élesztő baktériumait befogadó táptalajt találni. Ez kétségtelenül átütő sikere volna a szovjet külpolitikának. Igaz, a siker ma mást jelent, mint régebben, amikor azt egyértelműnek tekintették a szovjet befolyás erősödésével, ami manapság aligha várható. Hosszú volt az út, amíg Sevarnadze őszintén kijelenthette: nem kívánunk versenyezni az Egy. Államokkal. Ha Amerika egyedül képes a rendezésre, mi csak tapsolni fogunk. Ám ez, sajnos al elképzelhető, tette hozzá a szovjet külügyminiszter.

Mit jelent a szovjet-izraeli közeledés a közel-keleti térség számára? Erről beszél kommentárjában Ónodi György.

- Több mint egy évtizeden át, talán Afganisztán, talán az indokínai válság, talán a két nagyhatalom egymás közti ügyeinek rendezése, elsősorban a leszereléssel kapcsolatos erőfeszítések miatt elfordult a figyelem a közel-keleti térségről. Márpedig az arab-izraeli konfliktus egyetlenegy elemét sem sikerült rendezni vagy megoldani. Sevarnadze mostani körútjától éppen ezért senki sem várt csodát a világ csupán abban reménykedett, a mi végülis megtörtént, vagyis abban, hogy az egyik vezető nagyhatalom érdeklődése újjáéled a regionális problémák iránt, és mivel ez törvényszerűen együtt járt a korábbi, megmerevedett nézetek változásával abban is reménykedni lehetett, hogy a tárgyalások elkezdéséhez alkalmas platformmal utazik Sevarnadze a térségbe. Ezek a remények többé-kevésbé igazolódni is látszanak. A szovjet álláspont anynyiban vált rugalmasabbá, hogy az érintett országok, a Biztonsági Tanács állandó tagjai, illetve Izrael és a PFSZ kétoldalú, nem hivatalos konzultációjának beiktatása a nemzetközi konferenciát előkészítő szakaszba valóban egyfajta közeledés Izrael évtizedes követeléséhez, a kétoldalú tárgyalásokhoz. Sevarnadze javaslatából a megfigyelők azt is kiolvasni vélik, hogy az arab álláspontok ismeretében fellépő szovjet politikus kijelentése, miszerint Izrael az egyik legfontosabb tényező a térség békefolyamatában, azt is jelzi, az arab világ felelős polit-

(Öt kontinens...)

kusai is felhagytak amindent vagy semmit koncepciójával. Végül Sevardnadze azt is kifejezésre juttatta, a szovjet-izraeli diplomáciai kapcsolatok újrafelvételének feltétele az, hogy Izrael tárgyalásokat kezdjen a PFSZ-szel. Ebbe a rendezési elképzelésbe jól illeszkedik Arafatnak az a javaslata, az izraeliek persze siettek elutasítani, hogy kész közvetlen tárgyalásokra Izraellel. H Sevardnadze elképzeléseinek csak ezeket az elemeit vesszük figyelembe, nyilvánvaló, hogy a szovjet álláspont valóban rugalmasabb, és a szovjet fél valóban tett bizonyos engedményeket. És eddig csupán ennyi történt. A folytatásra azonban mindenképpen számítani lehet.

A héten Csehszlovákiában lezajlott perek során ítéletet hoztak több ismert ellenzéki személy ügyében. A kedélyek azonban nem nyugodtak meg ezután sem, hiszen egy nagygyűlésen könnygázgránátot robbantottak, és tüntetésre szóló felhívások is megjelentek az utcákon. A perekről szól tudósítónk, Forró Evelyn összefoglalója.

- Izgatás, hatóságai személy munkájának akadályozása, garázdaság, közrend ellen vétség, ezek a vádak hangzottak el abban a két perben, amely a héten zajlott Párágában a hramadik és a második kerületi bíróságon. Kedden megtárgyalták Vacla Hável ügyét. A kiváló drámaíró és becsületes embert, így nevezte őt csaknem ezer művész Adamec kormányfőhöz küldött levelében, január 16-án tartóztatták le a Vencel téri tüntetés sorozat második naőpján. A fő tárgyaláson felolvasott vádirat szerint a BBC-n és a Szabad Európa rádión keresztül többször is arra szólította fel az embereket, hogy ne vegyék figyelembe ahatóságok tilalmát, és menjenek ki a Vencel térre, melékezzenek meg Jan Palach öngyilkosságának huszadik évfordulójáról. MInden tilalom ellenére ő maga is kiment a tüntetésre. Végülsi kilenc hónap szabadságvesztésre ítélték, és miután az elmúlt tíz évben már o volt büntetve, mostani büntetését börtönben kell letöltenie. Két nappal a per után a Rudé Právo hatalmas szerkesztőségi cikkben foglalkozott Havellal, arra is hosszasan kitérve hogy családjában gazdag malomtulajdonosok és vállalkozók voltak. Hogy mit is akar elérni, azt így fogalmazza meg a lap: céljai közül több általánosan emberi jellegű, demokrácia, szabadság, környezetvédelem, nemzeti önrendelkezés. A legfontosabb azonban teljesen más. A meglevő politikai struktúrák szétverése, a szaksezrvezetek és más szervek atomizálása, a magántulajdon felszabadítása, a munkásosztály vezető szere-

(Öt kontinens...)

pének és általában a társadalmi fejlődés osztályjellegének elutasítása írja a Rudé Právo. A másik pernek hét vádlottja volt, a nyolcadik, Danyuska Nyemcova kórházban van. AZ ő ügyét külön tárgyalják majd. A hét közül a legismertebb Jana Petrova. Ő az ún, Független Béketömrülés nevére, nem hivatalos csoport vezetője. Akkor vették őrizetben, amikor a múlt hónapban virágot akar elhelyezni a Vencel szobornál. Egy férfi elvette tőle a csokrot, ezen vitatkozni keztek, majd a közbelépő rendőrré társaival együtt sértő megjegyzéseket tett, ráadásul a körülöttek állókat a rendőrök elleni fellépésre biztatták. Kilenc hónapi fogságra ítélték. Ottakar Veverka büntetése egy év börtön. A többieket kettő, négy illetve hat hónapi felfüggesztett szabadságvesztéssel sújtották, továbbá pénzbüntetéssel.

Afganisztánban a héten kiélesedett a kormányválság, de általában is nehéz napokat él át az uralkodó Nadzsibullah-féle vezetés. A részletekről következzenek Benda László kommentárja.

- A hét harcias hírekkel kezdődött Kabulban. Bejelentették a szükségállapot bevezetését, vagy újrabevezetését. Ismét kijárási tilalmat rendeltek el éjszakánként, az ellenséges fegyveres akciók megszüntetésére Radikálisan átalakították a kormányt. Ennek ekretén belül hét pártonkívüli minisztert Nadzsib pártjának hívei váltottak fel tisztségükben. Mindössze egy új, pártonkívüli minisztert neveztek ki, a régóta üres iszlámügyi tárcát tölti be. Ezt követően megvált tisztségétől a korábbi pártonkívüli kormányfő, hiszen a szükségállapot körülményei között a végrehajtó hatalom is az államfő közvetlen irányítása alá kerül. Egyidejűleg ugyancsak Nadzsib elnök irányítása alatt és a pártvezetés javának bevonásával legfelső védelmi tanácsot hoztak létre, a védelmi és belbiztonsági teendők összehangolására. A védelmi tanács húsz tagja között egyetlen pártonkívülit találunk, Hatefal(?) elnököt, aki a közel múltban puahtolódzó tárgyalásokat folytatott ellenzéki emigráns politikusokkal. Eközben három heti kötélhúzás után az ottani hét szunnita ellenzéki mozgalom meglakította ellenkormányát, és nemzetközi elismerést követel magának. Ám az egymással is viaskodó szerveztek még a tárcákon is torzsalkodtak, sőt az iráni támogatást élvező nyolcpárti szövetség végülis ezen sem részt, mert kevesellte a döntéshozó testületben, a surában nekik fenntartott helyek számát. A pakisztáni születésű ellenkormány propagandisztikus bejelentése szerint egy hónapon

(Öt kontinens...)

belül afgán területre helyezi át működését, legalábbis a határon lévő városok ostromábvál lehet most számolni. Kabulban visszautasították a Pakisztánból érkezett förlhívásokat, Nadzsib elnök pedig egyenesen Afganisztán demilitarizálást és a fegyverek begyűjtését javasolta. Csakhogy az elmúlt évtized leglényegesebb változása éppen a robbanásveszély megnövekedése volt, vagyis hogy Afganisztánban a szembenállás éle nem csökkent, a szembenálló katonai ereje eközben radikálisan megnőtt. A harcias és a harci hírekkel kell tehát számolni a továbbiakban is.

A szerkesztő Nyárády Péter volt.

KOSSUTH-adó

DÉLI KRÓNIKA

12.00 h

A mikrofonnál: Kanyó László

Az adás tartalmából-----

Időjárásjelentés: A meteorológust kérdezem a homokviharról, amelyről nagyon komoly híreket kaptunk.

- A jelenség oka az, hogy kisebb szünettel ugyan, de tegnap óta tombol a szél a dél-Alföldön, most pedig már majdnem az egész Alföldön. Száraz a talaj és a viharos déli szél felkeverte és északfelé hordja a port, nagy mennyiségben van a levegőben, alig lehet tőle látni. Remény van azonban arra, hogy még ma megszűnik a por, de nem azért mert leül a szél, hanem mert elered az eső és attól leüllepedik a port.

- És most halljuk a tudósítók helyszíni beszámolóját, először Cseh Éva Békéscsabáról.

- Sűrű sötét porfelhő borult Békés-megyére. A rendkívüli jelenség már tegnap délután kezdődött ám, az éjszaka folyamán elcsitult, reggel még a Nap is kisütött, de délelőtt 9 órakor már olyan éjszakai sötétség volt a megye területén, hogy volt ahol öt méterre sem lehetett ellátni. Az óránként 100 km-s sebességgel száguldó szél, a felszántott növényzet nélküli földek fölött szabadon nyargalászik és porhanyós homokot vissza települések fölé. A lakásokban mindenütt villanyt gyújtottak. Az a néhány autós is aki az útra merészkedik, fényszóróval közlekedik. Nagyobb kárról eddig még nem érkezett jelentés. A szél néhol ugyan összeverte a villanyvezetékeket, eltröte a szigetelőket, de csak Bákut lakossága maradt hosszabb időre hat órán át áram nélkül, három kicsvart villanyoszlop miatt. Békéscsabán ezekben a percekben szinte senki sem merészkedik ki az utcára. Ajánlatos is bent maradni a lakásban, mert mint megtudtam a sűrű porfelhő különböző szennyező anyagokkal telített, és főleg alégutakra ártalmas.

- Mit tapasztalt Jakab Mária Borsodban?

- Miskolcon a kora reggeli órákban először csak arra panaszkodott a lakosság, hogy a Lenin Kohászati Művek környékén elviselhetetlen a zaj. Később azt is észlelték, hogy a lakásokban, meg

(DK)

az autókon vastag és színes porréteg keletkezett. Nyilvánvalóan mindenki először a diósgyőri nagyüzemre fogta e kellemetlen jelenséget. A Lenin Kohászati Művek műszakvezető diszpécserének tájékoztatása szerint, az üzem egyik gőztermelő kazánja áramkimaradás miatt leállt, ezért biztonsági okokból a gőzt ki kellett engedni a szabadba. Ez pedig sajnos elég nagy zajjal járt, 11 óra előtt néhány perccel az üzemzavart elhárították. Most már világos, hogy a porfelhőt nem valamelyik északi nagyüzem okozta. A jelenséget egyébként már tegnap észlelték Leninvárosban, most ezekben apercekben pedig a miskolciak és a környébeliek fulladoznak a levegőtlen kavargó porfelhőtől.

Időjárás.-----

- Ezután a politika hírei, részletesen. Holnap utazik Jugoszláviába GRÓSZ Károly, hogy egynapos megbeszélést folytasson Stipe Suvarral. Elsősorban akét párt közötti együttműködés bővítéséről, valamint az aktuális nemzetközi kérdésekről lesz szó. A találkozót a határtól 50 km-re lévő Bejjén tartják.

Szocialista államot akarunk, de Magyarországon még nincs szocializmus. Számunkra tehát ez cél, nem pedig meglévő eredmény. Egyebek között ezt jelentette ki GRÓSZ Károly pártfőtitkár jugoszláviai látogatása előtt a TANJUG hírügynökségnek adott interjújában. A szocializmus-kép változását fejtegetve úgy fogalmazott, hogy a szocializmus eszményeinek szolgálatában, nem alakult ki olyan korszerű intézményrendszer, amely a szocialista törekvéseket gyakorlatná tudta volna változtatni. Ugyanakkor nagy tehetetelt jelentett erre az eszmerendszerre az a sok közép-szerű ember, aki a szocializmus nevében gyakorolta a hatalmat és ezáltal kompromittálta az eszmét magát. GRÓSZ Károly a többpártrendszer bevezetéséről szóló kérdésre válaszolva hangsúlyozta, hogy vezető szerepéről soha egyetlen párt sem mondhat le. Más kérdés azonban, hogy sikerül-e törekvését érvényesítenie. Az MSZMP reméli, hogy képes megőrizni a vezetőszerepet, ua. nem kívánja megtartani a hatalom gyakorlásának monopóliumát, tehát a hatalmi rendszerbe másokat is be kíván vonni. A pártfőtitkár megismételte azt a korábban is többször hangoztatott nézetét, amely szerint a többpártrendszer önmagában nem ad bizto-

(DK)

sítékokat arra, hogy ne forduljanak elő a társadalom számára súlyos következményekkel járó hibák, azonban ezek megismétlődésének esélye kisebb akkor, ha a pártok verseny helyzetben ellenőrzik egymást. A TANJUG ujságírói kérdéseket tettek fel az 1956-s események esetleges átértékeléséről is. GRÓSZ Károly erről egyebek között azt mondta, hogy NAGY Imre és társainak nyilvános eltemetése nem jelent politikai rehabilitációt, ez csupán aminden egyes embernek kijáró humanizms. Véleménye szerint 1956 mostani értékelése nem más, mint az elmúlt 30-ben eltorzult és egyoldalú értékelés kiigazítása, mert ez felel meg a valóságnak. GRÓSZ K. arról is beszélt, hogy Magyarországnak szüksége van a KGST-re, de egy jól működő KGST-re, amely koszerű pénzügyi- és árrendszerrel rendelkezik. A viszonyról azt mondta, hogy annak rendszerébe egy szocialista ország nem fér bele, tehát Magyarországot semmiképpen nem vennék fel az Európai Gazdasági Közösségbe.szerződéses kereskedelmi kapcsolatoknál messzebbre nem mehetünk, - mondotta a többi között jugoszláviai útja előtt a TANJUGnak adott interjújában a magyar pártfőtitkár.

- TEheránban a szovjet külügyminiszter átadta Mihail Gorbacsov személyes üzenetét KHomeini ajatollahnak.

Irán vallási vezetője ma fogadta E.Sevardnadzet, aki tegnap este érkezett Iránba.-----Ism.

- Az iráni parlament 100 képviselője olyan törvényt javasolt, amelynek értelmében Teherán megszakítaná a diplomáciai kapcsolatok Nagybritanniával a Rushdie ügy miatt. A brit irtó Khomeini ajatollah halálosan megfenyegette, mert Sátáni versek c. könyve sértő az iszlám vallásra. Következő hírünk Pekingből érkezett.

Kína reméli, hogy sikerül rendeznie kapcsolatait a SzU-val és tovább javul Washington és Moszkva viszonyai is. Ezt Teng Hsziao-ping mondta, amikor G. Bushal folytatott megbeszélést Pekingben. A legbefolyásosabb kínai vezető kifejtette, hogy elmúlt években lendületesen fejlődtek Kína és az Egy.Államok kapcsolatai, de továbbra is vannak vitás kérdések. Bush elnök azt hangsúlyozta, hogy szeruinte is szükség van a kínai-amerikai viszony továbbfejlesztésére, és közölte, hogy örül a májusra tervezett szovjet-kínai csúcstalálkozó tényének is. G. Bush ezt megelőzően találkozott Li Peng miniszterelnökkel is.

(DK)

- Varsóban nyolc év után először mutattak be ismét szidarabot Václav Haveltől.-----Ism.

- Most két hazai vontakozású hír következik.

A Magyar Hitelbank elnöke szerint, hazánk számára a legnagyobb veszélyt a reformok elsietett ütemű megvalósítása jelenti. DEMJÁN Sándor egy nyugatnémet lapnak nyilatkozott Hamburgban. Elmondta, hogy Magyarország gazdasági gondjai súlyosabbak a politikaiaknál, és az eddig érvényes gazdasági rendszernek nincs jövője. A Hitelbank elnöke elutasította azokat az elképeléseket, amelyek szerint Magyarországnak ki kellene lépnie a KGST-ből, ehelyett arra van szükség, hogy új alapokra helyezzük gazdaságunkat és előtérbe állítsuk a piacgazdasági erőket.

Ma hajnalban tűz volt Budapest XIII.kerületében a Tahi-út és a Hajdú utca sarkán lévő ABC áruházban. A kár több millió forint. A vizsgálat eddigi eredményei szerint valószínűleg betörést akartak leplezni a tettesek, amikor felgyújtották az ABC áruházat.

Sport: Tysson győzelméről-----

A nap legfontosabb hírei-----

KOSSUTH-adó

HARMINC PERC ALATT A FÖLD KÖRÜL

12.15 h

Nemzetközi magazin

- Ha nem megy a magyarokkal, megszervezzük mi magunk. Ez a lényege annak a sajtótájékoztatónak, amelyet Bécsben tartottak a tervezett közös világkiállítás előkészületeiről. Vagyis, miközben idehaza a héten is viták dúltak arról, hogy megéri-e vagy sem, az osztrákok érezhetően eltökélték magukat.

- a bécsi tudósítás után rövid hírt hallanak a Compress nevű hírügynökség jelentése arról számol be, mit köszönhet az osztrák főváros annak, hogy ma már világhírű a Macskák c. művükkel előadása.

- Ugyancsak idegenforgalmi témákkal folytatjuk a műsort. Azt hiszem bármelyik magyar falu elégedett volna, ha annyi gondja támadna a turistákkal, mint egy ciprusi településnek. Ott nem tudják elviselni a félmeztelen nők látványát, és az évi 200ezer fürdővendéget, felvnutak hát a hegyre, 150 millió dolláros bevételükkel, és vadonatúj Mercedesükkel. A régi falut meghagyták, a jól fizető nyugateurópai fertőnek.

- Luxus szálló a büntetőtábor helyén. Jöjjön vadászni oda, ahol nemrég még rabok sínylődtek, ezzel is reklámozhatná magát egy szovjet vállalkozás, amely farkaslesve medvekalandra csábítja a pénzes nyugatiakat.

- Nemcsak idehaza robbantottak nemrég, hanem pl. Walesben is. Földje jó, legelőin a fő kövér, de hogy milyenek a walesiek és főleg milyenek azok a szélsőségesek, akik Londont is megrémítették legutóbb bombamerényletükkel, - nos erről munkatársunkról hallanak.

- És milyenek lesznek a svédek a 90-s években az égtájak jelképeivel osztályozva, és miért érdekes az, hogy ezt a vizsgálatot éppen nagy iparvállalatok fizetik. A tudósító erről is beszámol, megtudhatjuk pl. milyen az északeleti típus, és miért nem igazi svéd, akit az égtájak közül a délivel jegyeznek.

- Befejezésül pedig Bonnból halljuk azt, hogy mostantól lehet részegen vezetni az NSzK-ban, - mondatnak folytatása is van, szóval lehet részegen vezetni, de következtetményeket azonban továbbra is viselni kell, de legalább biztosítás is köthető arra az esetre, ha a hatóságok bevonnák a részeg sofőr jogosítványát. A biztosítás drága és nem a magyar pénztárcához találták ki.

(a 30 perces adás szalagon TApe Nr. B 30955)

KOSSUTH - adó.

HÍREK.

16 h.

Hazaérkezett Japánból STRAUV F. BRUNO. Az ET elnöke résztvett a néhai Hirohitó császár tokiói gyászszertartásán.

GRÓSZ KÁROLY pártfőtitkár holnap munkatalálkozót tart Stipe Suvarral, a jugoszláv kommunista szövetség vezetőjével, a vajdasági Belje mellett fekvő Jelen vadászkastélyban. A találkozót a jugoszláv pártvezetés kezdeményezte.

A Tanjug hírügynökség ez alkalomból hosszabb interjút készített a magyar pártfőtitkárral. GRÓSZ KÁROLY egybeesküözött kijelentette, hogy a szocializmus eszményeinek szolgálatában még nem alakult ki olyan korszerű intézményrendszer, amely a szocialista törekvéseket gyakorlattá tudta volna változtatni. Ezért úgy fogalmazott, hogy Magyarországon még nincs szocializmus, de szocialista államot akarunk, amely még nem meglévő eredmény, hanem csak cél. Egy kérdésre válaszolva azt mondta, hogy 1956 mostani értékelése nem más mint az elmúlt 30 évben használt egyoldalú hivatalos értékelés kiigazítása.

A jugoszláviai Kosovo tartományban hetedik napja tart az egyik bánya dolgozóinak éhség sztrájkja. Fenntartják követelésüket, hogy mondjon le a kosovoi kommunista szövetség elnöke és két másik, albán nemzetiségű politikus. A pristinai egyetem 7.000 albán nemzetiségű hallgatója is még mindig megszállva tartja a városi sportcsarnokot, amelyeket azréteg foglaltak el, hogy kifejezzék szolidaritásukat a bányászokkal. A jugoszláv államelnökség rendelkezésére Kosovóban megerősítették a biztonsági alakulatokat, a tartomány városaiban rendőrajárőrök cirkálnak és külön osztagok őrzik a középületeket. Az éjjel egyébként elterjedt a hír, hogy a kosovoi pártlenök felajánlotta lemondását, de a tartományi, valamint a szerb köztársasági pártvezetés ezt nem fogadta el.

Az afgán elnök megerősítette, hogy a kabuli kromány továbbra is keresi a kapcsolatot az ellenzéki erőkkel. Nadzsibullah tegnap beszélt a parlamentben. Kijelentette, hogy az ellenzéki politikai vezetők túlságosan el vannak foglalva a belharcaikkal és emiatt elfeledkeznek

(Hírek 16 h.)

az Afganisztánban lévő felkelők katonai osztagainak parancsnokairól. Emellett aszovjet hadsereg jelenlétét ürügyként használták fel a polgárháborúra. Miután a hónap közepén távoztak aszovjet csapatok ezért már nincs ok a vérontás folytatására, mondta Nadzsibullah. Iszlamabadban arról számoltak be, hogy Afganisztán északi részén csaknem 10.000 katona állt át az ellenzékhez. A meg nem erősített hír szerint a dezertáló afgán alakulatok magukkal vittek több ezer fegyvert és 90 katonai járművet.

A csehszlovák fővárosban először tarthatott együttes ülést az ellenzéki független békeszövetség és a szocialista ifjúsági szövetség. Az előbbi tavaly alapították és céljaik között szerepel az alternatív katonai szolgálat engedélyeztetése. A találkozón tiltakoztak az ellen is, hogy bírósági eljárás nélkül fogva tartják a szrrvezet két aktivistáját. Párizsban is tiltakoztak amiatt, hogy nem engedték meg az emberi jogok nemzetközi szövetsége képviselőjének, hogy részt vegyen Vaclav Halvel perén. A csehszlovák hatóságok indoklása szerint kevés volt a hely a tárgyalóteremben.

Elmondjuk még, hogy sűrű porfelhőket sodort magával a viharos szél ma délelőtt és itt-ott mára tegnap délután is az Alföld nagy részén. Helyenként az éjszakaihoz hasonló sötétség borult a tájra a porvihar következtében. Bács- Kiskun, Békés, Szolnok, Csongrád, Hajdú-Bihar és Heves megyében az emberek sokhelyütt nem mertek kimenni a lakásból. Miskolcon vastag porréteg lepett be mindent. A Meteorológiai Intézetben elmondták, hogy ilyen jelenség emberöltőnként egyszer vagy kétszer észlelhető hazánkban. Az oka az, hogy egy nyugateurópai ciklon következtében sokfelé igen erős szél fúj, amely felkapja a port a kiszáradt talajból. A szélel a déli területekről egészen az északi megyékig sodródtak a porfellegek. A déli óráktól azonban az Alföldön is eleredt az eső és így remélhető, hogy hamarosan megszűnik a porvihar.

Időjárás jelentés. ---

KOSSUTH ADÓ

VONZÁS KÖR

21.30 h

- A Veres Péter Társaság és az alakuló magyar néppárt. A szerkesztő riporter Simkó János.

- Aki elolvasta a Rádióújságot az joggal számít most arra, hogy a Független Kisgazdapárttól lesz szó ebben a műsorban. Bába Iván a Kisgazdapárt egyik vezetője azonban azt kérte, hogy a pártjuk vezetőségében meglévő azt hiszem nagyon is természetes viták miatt ezek tisztázása után egy későbbi időpontban léphessenek a nyilvánosság elé. Ezért most egy másik alakulóban lévő pártról, a Magyar Néppárttól lesz szó, és köszönöm, hogy elfogadta a meghívásunkat erre a beszélgetésre Kónya László, Szeredi Pál és Varga Csaba, akik valamennyien a Veres Péter társaságnak és a magyar néppárt megalakulását segítő ideiglenes intézőbizottságnak a tagjai. Azt kell tennünk, amit minden életrevaló nép tett a történelem folyamán. Alkalmazkodni hogy megmaradhassunk. Veres Péternek az ismert és híres szárszói beszédének egyetlen mondatát szeretnénk most kiemelni a beszélgetésünk elején, mégpedig azért, mert február 11-én a Veres Péter társaság közgyűlésén úgy döntöttek, hogy a mezőgazdasági dolgozókat a falvak lakosait és az agrárérdekeket képviselő, segítő pártot alakítanak magyar néppárt néven. Először is jó lenne talán azt is látnunk, miért jutottak el a pártalakítás gondolatára, hiszen ha jól tudom, októberben még többen önök közül úgy fogalmaztak, hogy nem időszerű pártot alakítani, nem az a lényeg hogy pártformációban, társaság formában vagy egyesület formában dolgoznak-e hanem végül hogy mit tesznek, mi történik a munkájuk, tevékenységük nyomán. - Kónya László.

- Történelmi helyzet kényszerített bennünket arra, hogy átalakuljunk párttá, annak érdekében, hogy Veres Péter-i gondolatnak megfelelhessünk, és elősegítsük azt, hogy ebben a helyzetben és a jövő helyzetben is megmaradjunk. Úgy gondoltuk, hogy feltétlenül szükség van egy olyan középpártra, amelyik segít elkerülni azt a súlyos helyzetet amiben egyes csoportok, egyes szerveződések meglévők vagy ezután alakulók belezavarhatják, belekényszeríthetik az országot és ezt a népet.

(vonzáskör)

- Talán egyoldalú lenne, hogy ha csak amostani képződmények nyakába varrnánk az ország sorsának az alakulását, tehát úgy gondolom, hogy voltak történelmi előzmények.
- Voltak történelmi előzmények, de ezeknek a megfelelő értékelésével ezeknél kell nézni és azzal kell foglalkozni, hogy ebből a nyomorult gazdasági, politikai, társadalmi és erkölcsi helyzetből kilépjünk, előrelépjünk, azt hiszem ez első sorban a feladat. Zárjuk le a múltat, szolgáltassunk, szolgáltassanak igazságot azoknak, akiknek igazságot kell szolgáltatni, akiknek vissza kell adni a becsületüket, és ezen az alapon tovább lépve azzal foglalkozzunk, hogy mit kell tennünk a gazdaságpolitikában, az agrárpolitikában, a művelődéspolitikában, településpolitikában, ezek az elsőrendű feladataink. Szeretnék visszatérni arra, amit az elején mondtam. A magyar néppárt nemcsak a falu pártja, nemcsak agrár párt. A magyar néppárt, a magyar nép pártja, a magyar mezőgazdaság, a magyar agrár értelmiség, a magyar falu, a magyar vidék és a népben, nemzetben gondolkozó értelmiség pártja is.
- Nem osztja-e meg a Veres Péter Társaságot ez a párttá alakulás? Egyáltalán nem tisztázott egészen gondolom sokak számára, hogy újjáalakulásról van szó, a Veres Péter Társaság átalakulásáról vagy egy új párt alakulásáról? - Varga Csaba - író.
- Azzal kezdte az idézetét, hogy megmarad. Többféle megmaradás lehetséges. És többféle politikai reform egy modern Európában az ezredvégen. Gondolhatnánk abban is Magyarországon ma, hogy nincs szükség pártokra és különösen nincs szükség sztálini típusú félkatonai típusú pártokra. Gondolkozhatnánk azon, hogy ne pártok legyenek a politikai érdekképviselő formái hanem egy sokkal nyitottabb, szabadabb mozgalmak. A mai helyzetben azonban úgy alakult a magyar belső fejlődés, hogy minden fontosabb érdek és érték úgy tudja magát markánsan megjeleníteni, ha valamilyen módon pártot szervez. Ezért én azt mondanám, hogy az eredeti Veres Péter-i idézet csak annyiban lehet kapaszkodó, hogy azt mondjuk, hogy megmaradni de nem akárhogy. Mert ezt a megmaradást sokszor emlegették már, és megmaradás címen folyton visszafelé hátráltunk, sőt csúsztunk kifelé Európából. Én azért inkább azt szoktam használni, mint egy pontosabb fogalmat, hogy a minőségimegmaradás, ami azt

(vonzáskör)

jelentené, hogy nem egyszerűen felzárkózunk Európához, mert ezt egy másik eléggé végig nem gondolt program lenne, hanem egy nagyon sajátos, nagyon is magyar utat kéne járni éppen egy nagyon furcsa ma is létező, egyre inkább létezőhelyzetben.

- A sajátos magyar út az engem egy kicsit emlékeztet a nemzeti parasztpártnak egy harmadik utas politikájára, vagy a harmadikmegfogalmazott elképzeléseire, és Szeredi Pál történészhez szeretnék fordulni akkor, amikor arról faggatnám, hogy hagyomány és mai teendők hogyan kapcsolódnak össze, hogyan foglalható egy blokkba az a nagyon széles szellemi örökség, amit olyan nevek fémjeleznek mint Erdei Ferenc, Szabó Pál, Darvas József, Németh László, Ilyés Gyula, Bibó István, Kovács Imre és nyilván még a sort tudnánk ön is folytatni.

- Ez az összetartó kapocs az a népi gondolat, az a népi, nemzeti eszme, ami e században alakult ki és rendkívül megerősödött az évtizedek folyamán. Ehhez is útmutató Veres Péternek a szárszói beszéde. Ő ugyanis folytatta ezt az idézetet, hogy megmaradni, alkalmazkodni de nem minden áron. A rugalmasság az nem jelent gerinctelenséget. A népi gondolat, a nemzeti eszme, a nemzeti gondolat mindig vállalta a magyarság hagyományait, mindig az éppen aktuális konfliktusokban, emberi, nemzeti konfliktusokban, nemzeti sorskérdésekben gondolkodott. A mai korban és ezalatt a mai kor alatt az elmúlt 20-25-30 évet lehet érteni, a mai korban az a fajta kommunikációs elidegenedés, elembertelenedés ami emberek egymás közötti viszonyában lejátszódik, törvényszerűen kikényszeríti azt, hogy legyen egy olyan politikai, közéleti emberi közösségi csoportosulás, amelyik talán egy kicsit visszahozza az elmúlt évszázad vagy az elmúlt évtizedek 45 év előtti időszak kommunikációs közöségeit, alkalmat ad és lehetőséget ad arra, hogy megbeszéljék emberek a környezetünkben lejátszódó folyamatokat. Ma a gond az, hogy vidék és Bpest, Bpest és nem Bpest egyre jobban elszakad egymástól, kommunikációkban, életfeltételekben, élethelyzetekben.

- Mielőtt elkezdtük volna a beszélgetést ön azt is mondta, hogy az emberek nemcsak úgy szakadnak el egymástól mint Bpest és vidék, hanem az emberek elszakadnak a tömegkommunikációtól is. Tehát nem tudnak beszélni. Van egy kibeszélési, elmondási igény az emberekben, és ez mintha megszakadt volna, vagy talán nem is létezett,

(vonzáskör)

inkább olyan lehetőségekre, formákra van szükség az embereknek, ahol valóságos eszmecsere folyik.

- Végig kell nézni ezeket a most zajló, Bpest és vidéke zajló fórumokat, pártokat, egyesületeket. Az emberek mindenütt beszélni akarnak. Fantasztikus levelezést bonyolít a Posta. Minden lehetőséget megragadnak az emberek, ahol kibeszélhetik magukat, kinyilváníthatják a véleményüket. A rádió, a TV nem szól vissza. Meghallgat valaki valamilyen és megnéz valamilyen műsort passzív a befogadás ugyanakkor ő aktivizálni szeretné magát. Egy magyar néppártnak nem irodahelyiségekre, íróasztalokra, telefonvonalakra van első sorban szüksége, hanem egy olyan helyre, helyiségre, ahova az emberek elmehetnek, elmondhatják érzelmeiket, elmondhatják konfliktusaikat, problémáikat, ahol beszélgethetnek. És ezáltal a beszélgetés által élnek közéletet. Ezáltal a beszélgetés által szólnak bele a helyi politikába. A népi mozgalom, a falukutatók, a szociológusok t.képpen ezt csinálták, akkor Erdeiéknek volt idejük rá, ma a rohanó 20. században a politikai pártoknak, egyesületeknek, tömörüléseknek erre nincs idejük.

- Valamit szeretnék ehhez még hozzáfűzni. Mindenképpen szükséges újraértékelni a hagyományokat is. Az egykori parasztpártban ugye t. képpen két nagy irányzat volt. Az egyik osztálypártban gondolkozott, a másik néppártban gondolkozott. A név választás már mutatja, mi amellet voksolunk, hogy néppártra van szükség. Hiszen ma már nem beszélhetünk a parasztságról mint osztályról. TEhát botorság lenne a megmaradt parasztságnak egy szűk kis pártot csinálni.

- Azt hiszem, hogy az önök célkitűzései az elmondottak alapján világosak a hallgató számára is. Nagyon lényeges viszont, hogy hogyan helyezik el magukat a politikai palettán. Tehát mi a viszonyuk a különböző pártokhoz. VAN-e valami hasonlóság mondjuk a történelmi örökséggel. A nemzeti parasztpárt korábban is a kommunista párt politikáját támogatta nagyon sok vonatkozásban. Egy kicsit ellensúlyt képezett a szociáldemokrata kiskazda vonallal szemben. A most alakuló, hasonló nevű és jellegű pártokhoz milyen a viszonyuk?

- A régi parasztpártiak gyakran felvetik, hogy 45 után a nemzeti parasztpárt nem volt eléggé önálló párt és t. képpen az akkori

(vonzáskör)

kommunista pártnak egy segédcsapatává egy kiszolgáló egységévé vált. Na most ilyen alapon sem akkor sem most, sem később nem lehet pártokkal együttműködni. Minden pártnak meg kell a maga teljes függetlenségét őriznie, sőt ez a kiinduló pont. Ha ez nincs akkor nincs értelme pártot csinálni. Innen nézve persze más kérdés, hogy kikkel és miért lehet együttműködni. Vagy milyen kérdésekben. Nyilván vannak a közös gondolatok miatt természetes szövetségeseink. Hadd emeljek ki két szervezetet, az egyik a Magyar Demokrata Fórum, ami tulajdonképpen egy erkölcsi párt, egy szellemi párt, nem pedig politikai párt. Vagy itt van a Kisgazda Párt, amellyel régóta nagyon sokféle közös vonás volt és lesz is. Nyilván marad is. Senki sem vitatja nálunk sem, hogy nagyon szeretnénk együttműködni az MSZMP-nek azon reformszárnyával, amelyik népi kikötöttségű. Az MSZMP-nek többféle kisebbség van többféle van. Van amelyik sok szempontból egész mást gondol a magyar jövőről mint mi.

- Azért itt még a múltból szólva hozzá kell tenni azt is, hogy ez a magyar néppárt nemcsak az 1939 Péter Pál napján alakult nemezeti parasztpárt szellemi, eszmei hagyományát vállalja, hanem az 1956. október 30-án megalakult Petőfi Párt szellemi hagyományait, törekvéseit is vállalja. És hadd emlékeztessék az akkori Petőfi Párt ideiglenes főtitkárának, Farkas Ferencnek november 1-én elhangzott rádióbeszédében egy gondolatra, Farkas Ferenc azt mondta, hogy szűk pártpolitikai érdekek fölé kell emelkedni. 1956. november 1-én hangzott el ez a rádióbeszéd. Én úgy érzem, 1989 február 24-én is elhangozhatna ugyanez a gondolat. Szűk pártpolitikai egyéni érdektörekvések fölé emelkedve azokat a gondolatokat, azokat a törekvéseket kell megtalálni, amiben közösen fel lehet lépni. Ez nem stratégiai szövetségeket nem összeolvasásokat jelent, hanem adott kérdésekben való együttműködést. Mindenekelőtt szakmailag megalapozottan tudományosan, szakmailag megalapozottan és a pártokfelettiesség 56-ban is azt jelenti, hogy a nép érdekében, a személyek, az egyének, a kisközösségek érdekében működni.

- Ebből kiindulva szeretnénk... egy mástípusú pártot csinálni, korábban volt egy hagyományos kelet-európai párt, elképzelhetetlen az a feudális, sztálinista hagyomány, hogy mindent fönt döntenek el a párton belül és tulajdonképpen a pártban vannak hatalom

(vonzáskör)

nagybirtokosok és hatalom nincstelenek. Ebből az is következik aztán, hogy a magyar néppárt most alakuló helyi és megyei szervezetei teljesen önállóak lesznek. Hogy milyen módon alakulnak meg, milyen kérdésekben foglalnak állást, hogy lesz-e vagy nem tagdíj, az adott körezetben, stb.-ben mindenben önállóan dönthetnek. Azt is el kell éppen ezért mondanom, hogy nálunk a tagságnak háromféle formáját képzeljük el. Bárki beléphet egyénileg, személyként, szívesen várunk belépőket mint jogi személyeket, tsz-t, vagy éppen egy vállalatot. És harmadikként pedig nagyon jó lenne ha beléphetnének olyan szellemi közösségek, mint egy községi egyesület, egy olvasókör, népfőiskola, vagy bármi más, amely szellemiségével akar minket támogatni. Tehát nem az a kérdés egy új párt esetében, hogy hány ezer tagja van, nem az a kérdés, hogy hány megyei szervezete van, nem az a kérdés, hogy van-e vagy nincs politikai bizottsága, amely valóban képes-e egy olyná mozgalom jellegű párttá válni, ami az elmondott gondolatok erkölcsi törekvések és politikai érdekek érdekében tudja az országot szervezni.

- Ez a mai magyar társadalom hosszú évtizedeken keresztül gyermeknek volt tekinthető. GYermeknek tekintették, nem volt az és nem az és hozzá kell tenni azt, hogy ez a magyar társadalom bár a dacckorszakon is túllépett, ma már nem nemre valaminek a tagadására lehet embereket, és kell embereket szervezni, hanem valaminek az igenlésére. Ez a párt nem a tagadásra, nem a nemekre, hanem az igenlésekre, a törekvésekre az emberek igényeire akar és fog szerveződni.

- Én nagyon örülök, hogy ezt mondta Szeredi Pál, mert az hiszem a legmarkánsabban az eddig alakuló különböző társadalmi kezdeményezések közül az önök pártja határozta el vagy fogalmazta meg pld. az agrárpolitikáját. Van azonban valami ami végig motoszkált bennem a program olvasása közben. Megállapítják, hogy a költségvetési elvonás, a mind nyitottabbá váló agrárrolló hatása felér egy rákosista padlássöpréssel.

- Ez ami az utóbbi időkben a tsz-ekkel, sőt az ÁG-gal is csinált a pénzügyi kormányzat, a..... igazgatás, az majdnem egyenértékű a Rákosiék padlás lesöprésével. Azt hogy, a magyar mezőgazdaságból mindent kiszipolyoztak az utóbbi esztendőben és megállították

(vonzáskör)

azt a fejlődést is, amit a 68-as reform elindított a magyar mezőgazdaságban és ennek köszönhetően ma is mindenkinek van kenyere és az hogy még mindig az ország exporttermékeinek tekintélyes részét ez a mezőgazdaság szolgáltatja, hogy minden harmadik hektár még exportra termel Magyarországon, de a 70-es évektől kezdve mondhatom ezt a Biskuek féle visszarendezési politikától kezdve már megindult egy olyan szabályozó rendszernek a kidolgozása, amelyik ugyanúgy a kontraszelektált iparvezetés összes költségeit egyrészt a mezőgazdaság kiszípolozásával és az ország lakosságának egy jó részének az elszegényítésével teremtette meg - idézőjelben teremtett meg. Azt hiszem, hogy ezért is mi a szegények pártja is vagyunk, annak az elszegényített Magyarországnak zömmel vidéki Magyarországnak, de nemcsak a vidéki, hanem a nyugdíjas Magyarországnak is, amelyik ugye lassan nem jut hozzá még a vasárnapi húshoz sem, és az a nagycsarnokban tapasztalható kicsit gúnyos megjegyzés, amelyik némelyik nyugdíjas használ, amikor ugye a csontos karajról a csontot veszi meg és megkérdezi az egyik a másiktól, hogy te mit veszel? - Hát azt mondja nyugdíjas karajt.

- Bocsásson meg én mégis úgy gondolom, hogy mintha egy picit itt összerosódna a szegények pártja, a vidéki Magyarország, az agrárpolitika, tehát érzek valamiféle olyasmit, amit nem tudok mással jellemezni, minthogy a városban élők jelentős része még a jelenlegi nagyon rossz helyzetben is azt mondja, hogy jó-jó kérem, de azért a vidéken élőknek még mindig jobb. Még mindig ott van a háztáji, még mindig megtermelheti a zöldséget, azt ami a család ellátására leginkább szükség.

- Egy előítélet, egy meg nem alapozott állítás, hogy a faluban vagy vidéken élő parasztemberek vagy parasztcsaládok meg tudják termelni olcsón a maguk zöldségét vagy a maguk ilyenfajta ellátását. Sokféle vizsgálat mutatta már azt, hogy ebben a háztáji gazdaságban hihetetlen élő munkával, szinte minimális nyereség hozható vagy termelhető ki csak. És akkor beszélhetünk arról, ez is előítélet lenne, hogy a nagyvárosokban az ottani második gazdaságban a szakmunkás rétegek számára milyen lehetőségek nyílnak fusizás, vagy más egyéb formában, kívülről azt lehetne erre mondani, hogy rendkívül nagy jövedelmet tudnak megszerezni ebből a második gazdaságból. Ez is egy pontatlan feltételezés. Aki naponta dolgozik átlagban 10-12 órát

(vonzáskör)

ez nem azért van, mert a második gazdaságban nagy a jövedelem. Hanem azért van, mert mind a kettőben kicsi a jövedelem. És a kettő jövedelme elég csak ahhoz, hogy valahogy ne nagyon engedje csökkenni az eddigi életszinvonalát.

- Még egy dolgot szeretnék megkérdezni. Azt hiszem hogy szinte közhely már, hogy minden pártnak a motorja az a pártértelmiség, amelyik igen sokat tud segíteni abban, hogy hogyan mozdul, hogyan alakul egy párt. És nagyon jó lenne ha mondanának valamit arról a következő generációról, amelyik azt hiszem, hogy végül kulcsa egy párt jövőbeni életének. Tehát a hagyományok mellett a másik pólus is azt hiszem rendkívül fontos.

- Hadd tamáskodjam, Magyarországon papíron van értelmiség, gyakorlatban csak töredékei vannak. Tehát minden párt t.képpen értelmiségi szempontból csak kevés emberre támaszkodhat. Nagyn sok olyan ember van, akinek ugyan nincsen diplomája nincs felsőfokú végzettsége, de igen csak értelmiséginek mondható. Ezért én jobban szeretném azt a szót használni, hogy értelmesség. Tehát mi mindenkit értelmiséginek tekintünk a pártban aki gondolkodik, aki akar valamit és nem szeretnénk különválasztani a diplomásokat, a diploma nélküliektől.

- Egy másik kérdés a jövő generációja kérdése. - Én azt hiszem, hogy az elmúlt évtizedeknek egy ilyen mesterséges manupulált ellentéte alakul ki a különböző generációk, korosztályok között. Ez a néppárt magába tudja szívni a huszonévesek nemzedékét, a 30 évesek nemzedékét és a tenni és cselekedni akarók 50-60-sok nemzedékét is. Én azt hiszem nem lehet az mondani, hogy az ifjuásgé a jövő. Ez a jövő minden itt élő és nem ez országhatáron belül de magát magyarnak valló a világ bármely pontján élő ember pártja, szellemisége, eszmeisége kell hogy legyen. Talán ezeknek a mostani huszon, harmincas korosztályoknak az is valahol a lelke mélyén van, hogy egy ideológiai, egy filozófiai kiégettség állapota van, tehát új filozófiai alapokra, megújuló gondolkodásra van szükség. A népi, nemzeti gondolat, a népi nemzeti eszmék. Ebben jelent utat, jövőt, ha úgy tetszik akkor egy harmadik utat, egy harmadik utas jövőt.

- Ez az út ez magyar út. ---

(vonzáskör)

- Vajon az idei Péter Pálkor, amikor a nemzeti parasztpárt megalakulásának az 50 éves évfordulóját is ünneplik, megalakul-e a magyar néppárt?
- A vidéki szervezetek már alakulnak, úgyhogy egyik a másik után. Pld. a jövő héten én Nyirmaára és Bajára megyek ilyen pártalakulásra.
- A mostani felgyorsult politikai helyzetben nincs nagyon idő várni arra, hogy mikor lesz évforduló. A magyar néppártnak meg kell alakulnia április végén, május elején, hogy fel tudjon alaposan készülni a következő egy év nagyon nagy feladataira. Ehhez pedig a feltételek adottak. Nem azt kell nézni hogy a párt teljesen készen van-e már szervezetileg, ez pillanatnyilag másodlagos kérdés. A párt ha valóban párttá válik, az több év munkája, és attól válik párttá, hogy a nép elfogadja pártnak, és a pártkezdemenyezésből ő maga pártot csinál.

VONÁZÁSKÖR - A Veres Péter Társaság és az alakuló magyar néppárt.
A szerkesztő riporter Simkó János volt.

PETŐFI - adó.

HÍREK.

17 h.

GRÓSZ KÁROLY pártfőtitkár holnap munkatalálkozót tart Stipe Suvarral, a jugoszláv kommunista szövetség vezetőjével. (Ismétlés.)

A Magyar Hitelbank elnöke szerint az MSZMP szociáldemokrata programmal és profillal rendelkező párttá fog átalakulni. DEMJÁN SÁNDOR egy nyugatnémet lapnak nyilatkozott és kifejtette, hogy hazánk számára a legnagyobb veszélyt a reformok elszórt megvalósítása jelentheti. Hozzátette, hogy a magyar gazdasági gondok súlyosabbak a politikaiaknál és az eddigi, nagyrészt állami irányítású gazdasági rendszernek nincs jövője. A Hitelbank elnöke elutasította azokat az elképzeléseket, hogy Magyarország lépjen ki a KGST-ből.

Sűrű porfelhőket sodort magával a viharos szél ma délelőtt és itt-ott már tegnap délután is az Alföld nagy részén. Helyenként az éjszakaihoz hasonló sötétség borult a tájra a porvihar következtében.
(Ismétlés. Lásd a 1990. oldalon.)

Időjárás jelentés:

Viharos, átmenetileg orkán erejű széllel hűvösebb levegő érkezik. Ma még jobbra borult marad az ég, országszerte esővel, záporral, keleten heves záporok, zivatarok is lehetnek. Holnapra felszakadozik a felhőzet, a felhőátvonulásokból újabb záporosó, a hegyekben futó hózápor várható. A nyugati szél is csak kissé mérséklődik. Időnként még viharos lesz. A hőmérséklet hajnalban 5 és 10 fok között, kora délután 10 fok körül alakul.

KOSSUTH - adó.

HÍREK.

18 h. 30.

A magyarországi többpárt rendszerről, az ideológiai reform késlekedéséről, 1956-ról, valamint Magyarország és Nyugat-Európa kapcsolatairól nyilatkozott egyebek között a TANJUG hírügynökségnek GRÓSZ KÁROLY holnapi jugoszláviai látogatása előtt.

Elmondta, hogy a többpárt rendszer önmagában nem oldhatja meg a bajokat. Mindazonáltal jobb esélyt áll a továbblépéshez, mert a versenyhelyzetben a pártok ellenőrizhetik egymást. megismételte, hogy az MSZMP nem kíván lemondani vezető szerepéről. Az azonban már más kérdés, hogy körül-e ezt a töekvését érvényesítenie. Rendkívül otnosnak mondta a társadalmi nyilvánosságot, amely vonatkozik a politikai vezetők evrsenyére is. Ezzel kaőpcsolatban megjegyezte, hogy a szocializmustra nagy teherterelt jelentett az a sok középszerű ember, aki hatalomgyakorlásával kompromittálta az eszmét. A jugoszláv újságíró kérdéseire válaszolva az MSZMP főtitkára kifejtette, hogy Magyarországon még nincs szocializmus, de a párt szocialista államot akar. Az 1956-ra vonatkozó kérdésekre GRÓSZ KÁROLY egyebek között azt válaszolta, hogy Nagy Imrénnek és munkatársainak nyilvános eltemetése nem politikai rehabilitáció, hanem emberiességi gesztus. A rehabilitálást egyébként nem lehet teljesen kizárni, mert ha új, eddig nem ismert tényekre derül fény, akkor azokat is értékelni kell. A főtitkár megismételte a KB állásfoglalását, miszerint 56-ben népfelkelés tört ki, amely később ellenforradalommal alakult át. A mostani politikai és gazdasági helyzetéről GRÓSZ KÁROLY kijelentette, hogy a gazdasági reform jól halad. Folyik az inflációs ellenes program kidolgozása. Megemlítette, hogy a politikai és a gazdasági reform mellett létezik egy harmadik, az ideológiai amely még nem kezdődött meg. A pártfőtitkár végezetül arról beszélt a TANJUG újságíróinak, hogy Magyarország nem lehet a Közös Párt tagja. Ennek azonban nem gazdasági, hanem inkább politikai okai vannak. Magyarország azért mindent megtesz, hogy a lehető leg szélesebb együttműködést alakítsa ki Nyugat-Európával.

Kína és az Egy. Államok kormánya egyaránt a gazdasági együttműködés erősítése mellett van. Ez derült ki Bush amerikai elnök pekingi tárgyalásain. A politikus találkozott Theng Hsziao Pinggel és a miniszter

(Hírek 18 h. 30.)

elnökkel, Li Penggel is. Az amerikai-kinai csúcstalálkozón szó volt a szovjet-kinai és a szovjet-amerikai viszonyról is. egyetértettek abban, hogy a három nagyhatalom közeledése a nemzetközi biztonság erősítését szolgálja. G. Bush találkozott a kambodzsai ellenzék vezetőjével, Szihanuk herceggel is és támogatta azt az elképzelést, hogy viertnámi csapatkivonás után koalíciós kormányt hozzanak létre Kambodzsában a harceg elnökletével.

Dél-Korea több városában tüntetéseken tiltakoztak Bush amerikai elnök hétfőn kezdődő szeouli látogatása ellen. Főleg diákok csapatk össze a rendőrséggel. Sokan megsebesültek a dél-koreai tüntetéseken.

Hírek szerint az iszlám vallásról volt szó első sorban Sevardnadze szovjet külügyminiszter és Khomeini ajatollag teheráni találkozóján. Sevardnadze személyében az iszlám forradalom győzelme óta most járt a legmagasabb rangú szovjet vezető Teheránban. A politikus átadta Irán első számú vezetőjének Gorbacsov személyes üzenetét, amely feltehetően válasz Khomeini januári levelére. Azt nem tudni, hogy a szovjet külügyminiszter eleget tett-e a brit kromyn kérdésének és közbenjárta. Khmeininél az elvben halálra ítélt brit író Rushdie ügyében. Az iráni parlament egyébként 100 képviselő javaslatára kedden szavaz arról, hogy az ország megszakítsa-e diplomáciai kapcsolatait Nagy-Britanniával a Sátáni versek című könyv miatt.

Pakisztáni jelentések szerint mintegy 10.000 afgán kormánykatonára állt át az ellenzék oldalára. Állítólag magukkal vittek több ezer fegyvert és 90 katonai járművet. Nadzsibullah afgán elnök parlamenti beszédet mondott és úgy vélekedett, hogy a fegyveres és a politikai ellenzék saját belharcaival van elfoglalva ahelyett, hogy keresné a párbeszédet a kormánnyal.

Kosovóban nem enyhül a feszültség, a sztrájkok folytatódnak. A városok utcáin megerősített járőrök cirkálnak. Az állami és párhivatalokat külön osztagok őrzik. A hetedik napja éhségstájkot folytató több száz cink- és ólombányász továbbra is a kosovoai albán és a szerb nemzetiségű pártvezetők lemondását követelik. Ugy tudni, hogy az érintettek egyike-másika felajánlotat visszaonulását, ezt azonban az illetékes szervezetek nem fogadták el. Közben ahórvátországi szak-

(Hírek 18 h. 30.)

szervezetek nyilatkozatban sürgették, hogy mielőbb kezdődjenek tárgyalások az éhségstrájk miatt egyre jobban legyengülő bányászok követeléseiről. A szakszervezetek szerint ugyanis mindent meg kell tenni, hogy a kosovói válság elhúzódása ne kerüljön emberek életébe.

Bonnban közölték, hogy már az NSZK-ban van az a 18 NDK-beli állampolgár aki még tavaly szeptemberben behatolt Dánia berlini nagykövetségére. Így akarták elérni áttelepülésük engedélyezését. Az NDK az ilyen, az utóbbi időben gyakori esetekben, csak akkor hajlandó az érintettek szempontjából kedvezően eljárni, ha az illetők önként elhagyják a diplomáciai képviselőket. Bár az említett 18 NDK állampolgár közül néhányra felfüggesztett büntetést szabtak ki, ez nem gátolta áttelepülésük engedélyezését.

Olvasói levelek re válaszolva a Komszomolszkaja Pravda azt írta, hogy az Egy. Államokban jelenleg nincs napirenden a proletár forradalom. Az Amerika és Kanada kutatóintézet egyik szakértője kifejti, hogy egyik fejlett tőkés országban sincs olyan társadalmi erő, amely megdőnthetné a fennálló rendszert. Utal arra, hogy a kapitalizmus olyan szintre fejlődött, amelyet a marxizmus klasszikusai egyszerűen fel sem tételeztek. A szovjet ifjúsági lapban megjelent cikk megállapítja, hogy a korszerű kapitalizmus a lakosság nagy részének megfelelő, egyes esetekben pedig igen magas életszínvonalat biztosít. Mindezt érett burzsoá, demokratikus jogállamban.

Budapest XIII. kerületében gyújtogatással próbálták eltüntetni egy ABC rablás nyomait. A tűzoltók gyors munkájának köszönhetően azonban sikerült megmenteni az ABC áruház árukészletének egy részét, de a kár így is több millió forint. A tettes, vagy tettesek után nyomozás indult.

Sűrű porfelhőket sodort magával a viharos szél ma délelőtt és itt-ott már tegnap délután is az Alföld nagy részén. Helyenként az éjszakaihoz hasonló sötétség borult a tájra a porvihar következtében.

(Ismétlés.)

A Magyar Hitelbank elnöke szerint az eddig érvényes, jobbára központosított gazdasági rendszernek nincs jövője és ez nemcsak Magyarorszá-

(Hírek 18 h. 30.)

ra vonatkozik. DEMJÁN SÁDNOR egy nyugatberlini usjágnak nyilatkozott. Felhívta a figyelmet arra, hogy inkább káros mint hasznos lehet a reformok gyors ütemű vagy éppen elsietett megvalósítása. Elutasította, hogy Magyarország lépjen ki a KGST-ből. Azt nem tagadta azonban, hogy amostani formában nem lehet fejleszteni az együttműködést. A Magyar Hitelbank elnöke arról is beszélt, hogy nem lehet csak népfelkelésnek minősíteni 1956-t, mert ez szükségszerűen a SzU elitélését vonná maga után.

Totó nyeremények.

- o o o -

PETŐFI - adó.

SPORT, TOTÓ.

18 h. 45.

Kosárlabda eredmények. ---

Kézilabda. ---

Vizilabda.--

A hannoveri nemzetközi kardvívó versenyen, ami a világkupába számít a magyarok egyéniben a 2. és a 4-ik helyet szerezték meg. Bujdos 2-ik, Szabó Bence a 4-ik helyen végzett.

Nemzetközi atlétikai eredmények. ---

Totó- tipposzlop. ---

- o o o -

PETŐFI - adó.

HÍREK.

19 h.

Állítólag az iszlám vallásról volt első sorban szó Sevardnadze szovjet külügyminiszter és Khomeini ajatollah teheráni találkozásán. (Ism.)

Pakisztáni jelentések szerint mintegy 10.000 afgán kormánykatona állt át az elelnzék oldalára. (Ismétlés.)

Nadzsibullah afgán elnök parlamentibeszédet mondott és úgy vélekedett, hogy a feygyveres és a politikai elelnzék saját belharcaival van elfoglalva ahelyett, hogy keresné a párbeszédet a kormánnyal.

Dél- Korea több városában tüntetésen tiltakoztak Bush amerikai elnök hétfőn kezdődő szeouli látogatása ellen. (Ismétlés.)

Bonnban közölték, hogy már az NSZK-ban van az a 18 NDK állampolgár, aki még tavaly szeptemberben behatolt Dánia berlini nagykövetségére. Így akarták elérni áttelpülésük engedélyezését.
(Ismétlés.)

Időjárás jelentés:

Lassan keleten is felszakadozik a felhőzet, de még többfelé várható zápor, zivatar. Holnap hosszabb-rövidebb isőzakokra mindenütt kisüt a nap és már csak szórványos záporesű valószínű. A nyugati, északnyugati szél viharos, néhol átmenetileg orkán erejű lesz. De holnapra mérséklődik. Viszonylag enyhe marad az idő. Éjszaka 5-10, holnap délután eddig 10 fok körül várható a hőmérséklet.

PETŐFI - adó.

HÍREK.

21 h.

Jugoszláviában hétfőn magyar-jugoszláv pártvezetői találkozó lesz. GRÓSZ KÁROLY az MSZMP főtitkára a közös államhatártól nem messze, a Bejje melletti Jelen-vadászkastélyban folytat majd néhány órás megbeszélést. A találkozó munkajellegéről tanúskodik, hogy nem lesznek pohárköszöntők és nem adnak ki hivatalos közleményt sem. GRÓSZ KÁROLY látogatását a jugoszláv pártelnökség kezdeményezte.

Valóban megvannak a belügyminisztérium archivumában az 1946 és 62 közötti politikai és koncepciós jegyeket mutató perek aktái, vizsgálati és nyomozatai anyagai. Ezt mondta el a TV HÉT című műsorának nyilatkozva VAGYÓCZKI BÉLA ezredes, a minisztérium irattárának felelőse, aki ezzel megerősítette a legfőbb ügyész helyettesének tegnapi rádiónyilatkozatát. A rendőrfőtitkár közölte, hogy bár az 1956-as események során az anyagaok egy része megsemmisült, igen sok aktával, perirattal és vizsgálati jegyzőkönyvvel rendelkeznek ahhoz, hogy a korszak koncepciós ügyeit érthetően bizottságnak kellő információkkal szolgáljanak. Az is elhangzott a TV inetrjában, hogy pontos adatok és névsorok állnak rendelkezésre az internálásokról, sőt a kitelepítésekről is.

A délutáni eső véget vetett a keleti országrészben tegnap óta újra és újra erőre kapó porviharnak. Mint arról a nap folyamán többször beszámoltunk a viharos szél az Alföld nagy részén sűrű porfelhőket sodort magával. A porvihar oka az volt, hogy a nyugatról közeledő front következtében sokszor orkánerejű szél felkapta a kiszáradt talajról. A portvihar vasárnap a déli határtól az északiig szinte az egész keleti országrészen végigsöpört.

Időjárás jelentés:

Lassan keleten is felszakadoszik a felhőzet, de még többfelé várható zápor, zivatar. Holnap hosszabb-rövidebb időszakokra mindenütt kisüt a nap és már csak szórványos záporosó valószínű. A nyugati, északnyugati szél viharos, néhol átmenetileg orkán erejű lesz, de holnapra mérséklődik. Viszonylag enyhe marad az idő. Éjszaka 5-10, holnap délután pedig 10 fok körül várható a hőmérséklet.

KOSSUTH - adó.

HÍREK.

22 h.

Jugoszláviában hétfőn magyar-jugoszláv pártvezetői találkozó lesz. GRÓSZ KÁROLY az MSZMP főtitkára a közös államhatártól nem messze a Belje melletti Jelen-vadászktényben folytat majd néhány órás megbeszélést. A találkozó munka jellegéről tanuskodik, hogy nem lesznek pohárköszöntők és nem adnak ki hivatalos közleményt sem. GRÓSZ KÁROLY látogatását a jugoszláv prátelnökség kezdeményezte. Belgrádi véelméyne szerint az, hogy a magyar fél kedvezően fogadta az inditványt arról tanuskodik, az MSZMO is érdekelt a legmagasabb szintű tárgyalásokban. Ezek középpontjában akét országban végbemenő gazdasági, politikai és poárt reformról lesz szó. megtárgyalják a piac gazdálkodással, a tulajdonformákkal és a többpárt rendszerrel kapcsolatos kérdéseket is. GRÓSZ KÁROLY és Stipe Suvar hétfői találkozója előtt a jugoszláv sajtó egyebek között emlékeztet arra, hogy a magyar prát KB-a a többpárt rendszer és 1956 felülvizsgálata mellett foglalt állást.

A Szabad Demokraták Szövetsége szerint Magyarországnak olyan külpolitikát kellene folytatnia, a melynek célja a közeledés lenne a fejlett európai államokhoz. A JURTA Színházban aszövetségi rednszerről tartott vitán a semlegesséegt többen olyan távlati külpolitikai programként említették, amely most még nem lehet reális követelés. A vitán a VSz felépítésének demorkatizálását, katonai jellegének háttérbe szorítását politikai jellegének erősítését tartották kezdeti lépésnek. A Jurta Színházban tartott tanácskozás résztvevőihe leveelt ítézett KÓTAI GÉZA, az MSZMP KB osztályvezetője és üdvözölte, hogy az SZBSZ a párt nevével is fémjelzett magyar külpolitikához köti elképzeléseit.

Valóban megvannak a belügyminisztérium archivumában az 1946 és 62 közötti politikai és koncepciók jegyeket mutató perek aktái, vizsgálati és nyomozatis anyagai. Ezt modnta el a TV HÉT című műsorának nyilatkozva Vagykoczki Béla ezredes, a minisztérium irattárának felelőse, aki ezzel megerősítette a legfőbb ügyész helyettesének tegnapi rádió nyilatkozatát. (Ismétlés. Lásd a 2006. oldalon.-)

(Hírek 22 h.)

A HÉTBEN egy másik beszélgetésben CIZNNER TIVOR történész elmondta, hogy az 1956-os eseményekben való ilyen vagy olyan részvétel miatt több mint 10.000 embert ítéltek el Magyarországon és az elítéltek közül 300 embert végeztek ki.

Khomeini ajatollag, Irán vallási vezetője arra szólította fel a SzU-t, hogy segítse országát a nyugai világ ellen vívott harcban. Khomeini Savardndze szovjet külügyminiszetrnek arról is beszélt, hogy Moszkvának nyomást kellene gyakorlnia a nyugatra a Perzsa- Arab Öbölben állomásozó haditengerészeti egységek kivonása érdekében. Együttal üdvözölte, hogy elhagyták Afganisztánt a szovjet csapatok. Váalszában Sevardnadze ismertette Gorbacsov üzenetének tartalmát. A dokumentum válasz arra a leveélre, amely Khomeini januárban küldött Moszkvába és amelyben arra kérte a szovjet vezetés, t hogy tegye a kommunizmust muzeumba. Gorbacsov erre azt válaszolta, hogy minden népnek joga van megválasztania a fejlődés útját.

Dél-Korea több városában tüntetéseken tiltakoztak Bush amerikai elnök hétfőn kezdődő szeouli látogatása ellen. Főleg diákok csaptak össze a rendrősséggel, sokan megsebesültek.

Pakisztáni jelentések szerint mitnegy 10.000 afgán kormánykatonát állt át az ellenzék oldalára. Állítólag magukkal vittek több ezer fegyvert és 90 katonai járművet. Nadzsibullah afgán elnök parlamenti beszédet mondott és úgy vélekedett, hogy a fegyveres és a politikai ellenzék sjaát belharcaival van elfoglalva ahelyett, hogy keresné a párbeszédet a kormánnyal.

Moszkvában több százas örmény tüntetés volt a tavalyi szuntgajti zavarások egy éve s évfordulóján. A szovjet főváros örmény temetője köré összegyűlt tömeg azokról az örményekről emlékezett meg, akiket tavaly az azerbajdzsáni városban mészároltak le. A vérengzésben 26 örmény és hat azerbajdzsán vesztette életét. A mostani moszkvai tüntetésre nagy számú rendőrt vezényeltek ki, de a karhatalom nem avatkozott be.

Kosovóban nem enyhül a feszültség. A sztrájkok folytatódnak, a városok utcáin megerősített járőrök cirkálnak. Az állami és párthivatalokat

(Hírek 22 h.)

külön osztagok őrzik. A hetedik napja éhségsztrájkot folytató több száz cink- és olombányász továbbra is kosovói albán és szerb nemzeti-ségű pártvezető lemondását követelik. Ugy tudni, hogy az érintettek egyike- másika felajánlotta visszaovnulását, ezt azonban az illetékes szervezetek nem fogadták el. Közben a horvátországi szaksezvezetek nyialtkozatban sürgették, hogy mielőbb kezdődjenk a tárgyalások az éhségsztrájk miatt egyre kobban legyengülő bányászok követelséeiről.

Több francia hetilap is kritikus hangnemben foglalkozik a keletuerópai változásokkal. A Express politikai földrengésnek értékelte azokat a varsói és bpesti kijelentéseket, hogy a LEMP és az MSZMP lemond a hatalom monopolizálsáról.- Az ujság ugyankor ugy véli, hogy egyetlen keleti vezető sem szándékozik liberális demokráciává változtatni országát. Céljuk a különmböző elelnzéki csoportok beolvasztása a szocialista rendszerbe. A francia lapok részletesen foglalkoznak Romániával és egyöntetően Európa legundoritóbb és legrendőribb diktaturájáank minősítik az ottani vezetést. Szó szeirnt két lap is azt írja, hogy Románia a földkerekség börtöne és rémálma lett. Ceausescu és feelsége, akti császárnénak minősitenek, valamint a család többi tagjai elnyomják a magyar ésd a nemet kisebbséget, amely századok óta él az országban- írják a francia lapok.

Bonnban közölték, hogy ár az NSZK-ban van az a 18 NDK-beli állam-. polgár, aki még tavaly szeptemberben behatolt Dánia berlini nagykövet-ségére. (Ismétlés.)

Totó eredmények . ---

Időjárás jelentés.

(LÁsd a 2006 -ik oldalon.)